

1/4 ад агульнай колькасці навучэнцаў школы па падрыхтоўцы прапаршчыкаў складаюць дзяўчаты. Яны з задавальненнем ідуць вучыцца на спецыялістаў сувязі, тылавых спецыяльнасці.

Калі раней студэнты вучыліся і падпрацоўвалі, то зараз яны працуюць і падвучаюцца. Але што рабіць, калі студэнт жадае скасаваць працоўны кантракт, а наймальнік яму ў гэтым адмаўляе?

Не кожнае мястэчка можа пахваліцца сваім князем. А ў вёсцы Брадзец такі ёсць. «Князем» празвалі механізатара Сяргея Аўсянскага. Каму я не яму сеяць авёс — нават прозвішча абавязвае...

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

КОЖНЫ ВЫБАРШЧЫК ПАВІНЕН МЕЦЬ УСЮ ІНФАРМАЦЫЮ АБ КАНДЫДАТАХ

Папраўкі ў Выбарчы кодэкс Беларусі будуць прадастаўлены Прэзідэнту да 30 жніўня

Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведаміла старшыня Цэнтрвыбаркама Лідзія ЯРМОШЫНА.

Кіраўнік ЦВК праінфармавала, што на сённяшняй нарадзе па пытаннях удасканалення выбарчага заканадаўства прынята рашэнне, што Цэнтрвыбаркам разам з Цэнтрам заканадаўства і прававых даследаванняў Беларусі павінен прадставіць законапраект Прэзідэнту да 30 жніўня.

«Плануецца, што на працягу першага тыдня верасня гэты дакумент будзе ўнесены ў парламент як законапраект ад імя кіраўніка дзяржавы», — сказала Лідзія Ярмошына.

Паводле слоў старшыні Цэнтрвыбаркама, адзін з найбольш абмяжоўваемых момантаў датычыцца парадку фінансавання кандыдатамі сваёй перадвыбарнай агітацыі. Плануецца, што яно стане прыватным.

«Пры гэтым застаюцца дзяржаўныя гарантыі прадастаўлення бясплатнага эфірнага часу на радыё і тэлебачанні, бясплатнай плошчаў, як гэта цяпер прадугледжвае Выбарчы кодэкс. Вызвалены такім чынам сродкі будуць прадастаўлены ў неабходным памеры выбарчым камісіям, каб кожны выбаршчык змог атрымаваць інфармацыю аб кандыдатах, якія балюцуюцца па яго акрузе», — растлумачыла Лідзія Ярмошына.

«Самая распаўсюджаная скарга, якая паступае ад выбаршчыкаў у час выбараў, за выключэннем прэзідэнцкіх, — людзі да паходу на выбарчы ўчастак не ведаюць, хто ўдзельнічае ў выбарах. Калі кандыдаты аб сабе клапаціцца дрэнна, то гэту гарантыю поўнага інфармавання выбаршчыкаў на слабе бярэ дзяржава ў асабе выбарчых камісій», — дадала кіраўнік ЦВК.

Мяркуюцца, што кандыдатам у Прэзідэнты будзе павялічаны дапушчальны памер асабістых фінансавых фондаў, будуць таксама ўводзіцца фінансавыя фонды для кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў. Нязменным плануецца пакінуць граніцы дапушчальнага фонду, які дазволена фарміраваць кандыдату ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў, — тысяча базавых велічынь (адна БВ цяпер складае Вр100 тыс.).

Прапанова павялічыць памер фонду да 3 тыс. базавых велічынь не прайшла. Прычым, як адзначыла кіраўнік ЦВК, па віне саміх удзельнікаў выбараў. Статыстыка парламенцкай выбарчай кампаніі 2012 года сведчыць аб тым, што толькі каля 40 працэнтаў кандыдатаў паспрабавалі сфарміраваць свае выбарчыя фонды. На думку Лідзіі Ярмошынай, адыход ад бюджэтнага фінансавання паслужыў стымулам для таго, каб усе кандыдаты сфарміравалі свае фонды на будучыя выбарах.

«Лічу, час павышаць планку ўдзельнікаў у выбарах. Гэта ўсё ж такі спаборніцтва сацыяльна паспяховых, дастойных людзей, тых, хто можа зарабіць сабе на выбарчую кампанію або заручыцца падтрымкай людзей, якія могуць гэту кампанію фінансавана. Гэта ў пэўным плане і барацьба з утрыманскімі настроямі. Некаторыя кандыдаты лічаць, што мандаты павінны быць паднесены на спадку з блакітным беражком», — падкрэсліла Лідзія Ярмошына.

Ва ўрадзе Новая эканоміка патрабуе і новых падыходаў

Праблемныя пытанні развіцця галіў эканомікі і шляхі іх вырашэння, эфектыўнасць работы асобных міністэрстваў, ведамстваў і аб'яў канкамат разглядаліся на чарговым пасяджэнні Савета Міністраў, якое прайшло пад старшынствам Міхаіла МЯСНІКОВІЧА, паведамляе карэспандэнт БЕЛТА.

Прэм'ер-міністр крытыкаваў дзяржорганы за неэфектыўную работу па выкананні найважнейшых параметраў нацыянальна-эканамічнага развіцця краіны ў першым паўгоддзі гэтага года. Аб гэтым было заяўлена 6 жніўня на пасяджэнні, паведамілі карэспандэнту БЕЛТА ў прэс-службе ўрада. У прыватнасці, Міністэрства прамысловасці Беларусі крытыкавалася за спад экспарту і аб'ёмаў вытворчасці на раўне з ростам дэбіторскай і крэдыторскай запавычанасці прадпрыемстваў.

РАСПАЖЫЎНАГЛЯД НЕЗАДАВОЛЕНЫ КАНТРОЛЕМ ЯКАСЦІ ВІНА У МАЛДОВЕ

Распажыўнагляд выявіў незадаволенасць сістэмай кантролю якасці вінаробнай прадукцыі ў Малдове. Як адзначаецца ў заяве расійскага ведамства, адуцтва ў Малдове эфектыўнай сістэмы кантролю якасці з'яўляецца стрымальным фактарам для нармалізацыі доступу малдаўскай алкагольнай прадукцыі на расійскі рынак. Распажыўнагляд заявіў, што, на жаль, не бацьчы пазыўнай дынамікі павелічэння аб'ёмаў прадукцыі, якая прайшла выпрабаванні ў Нацыянальным цэнтры выпрабавання якасці алкагольнай прадукцыі Малдовы.

КОЛЬКІ ЗАРАБЛЯЮЦЬ НА КВЗ? Расійскі Forbes даследаваў імперыю, створаную арганізатарам Клуба вясёлых і знаходлівых Аляксандрам Масляковым. Па падліках Forbes (мець зносіны з выданнем Маслякоў адмовіўся), даход «АМІК» ад тэлетрансляцый, сумесных гасцольных тураў каманд КВЗ і асобных выступленняў удзельнікаў розных ліг КВЗ складае не менш за 3,5 мільёна долараў за год. Пры гэтым у вытворчасці кантэнту (сачыненне гумарыстычных тэкстаў, падрыхтоўку нумароў і г.д.) «АМІК» не ўкладваецца.

Жніво-2013

ЁСЦЬ ПЕРШЫ МІЛЬЁН!

Сямейны экіпаж у складзе Мікалая і Наталлі ДВАРЭЦКІХ першы ў Вілейскім раёне намалаціў больш за 1 тыс. тон збожжа.

Мінская вобласць першай пераадолела мільённую мяжу ў намалодзе збожжа новага ўраджаю: на раніцу 7 жніўня намалочана 1 млн 28 тыс. тон збожжа, убрана 57% запланаваных плошчаў. Святочны сноп прыняў ад аграрыяў адкрытага акцыянернага таварыства «Сцешыцы» старшыня Мінаблвыканкама Барыс Батура. Тут жа, на полі, адбылося ўрачыстае ўшанаванне першага на Вілейшчыне камбайнерскага экіпажа, які намалаціў звыш 1 тыс. тон збожжа. Мікалай і Наталля Дварэцкія хоць і працуюць разам на жніве шосты сезон, толькі сёлетра сталі першымі ў раёне. Яны атрымалі з рук Барыса Батуры ганаровыя граматы, кветкі і грошы.

РЭКОРДЫ І НЯЎДАЧЫ ПРЫЁМНАЙ КАМПАНІІ

Безумоўна, галоўнай адметнасцю сёлетняй прыёмнай кампаніі стануць надзвычай высокія праходныя балы на адны спецыяльнасці і недаборы на іншыя.

Так, напрыклад, у БДУ для таго, каб паступіць на спецыяльнасць «Міжнароднае права» на бюджэт, трэба было набраць у гэтым годзе 388 балаў, а «Лагістыку» — 374, «Менеджмент у сферы міжнароднага турызму» — 373, «Сувесную эканоміку» — 372 балы. Вельмі высокія праходныя балы склаліся ў БДУ таксама на прыродазнаўчых спецыяльнасцях: 366 балаў — на «Актуарнай матэматыцы», 358 балаў — на «Інфарматыцы», 355 балаў — на «Прыкладнай інфарматыцы», 352 — на «Камп'ютарнай бяспекі», 343 — на «Эканамічнай кібернетыцы», 336 — на «Хіміі лекавых спалучэнняў», 325 —

Адукацыя

ціць колькасць прэзідэнтаў на студэнцкі білет, у дачыненні да БДУІР не спраўдзіліся. Міхал Батура ўпэўнены, што новы пагор, наадварот, прымусіў абітурыентаў мабілізавацца: «Для нас самае галоўнае, што якасны склад абітурыентаў гэтага года намнога вышэйшы, чым летас. Калі ў мінулым годзе да нас ва ўніверсітэт паступалі гараджане з баламі 219 і вышэй, то ў гэту ўступную кампанію на бюджэт прыйшлі абітурыенты з баламі 263 і больш, а для абітурыентаў з сельскай мясцовасці гэтая лічба вырасла з 210 да 241 бала.

На некаторых спецыяльнасцях праходны бал быў ад 360 і вышэй, сярод іх «Інфарматыка і тэхналогіі праграмавання» і «Праграмае забеспячэнне інфармацыйна-тэхналогіяў». З тых, хто паступіў на бюджэт, больш як 60% маюць у агульнай суме (тры сертыфікаты плюс атэстат) 300 балаў і

ЗАРОБКІ Ў ПЕДАГОГАЎ ПАВЫСЯЦА, АЛЕ І ПРАЦАВАЦЬ ДАВЯДЗЕЦЦА БОЛЬШ

Як паведаміла прэс-служба беларускага ўрада, з 1 верасня заробная плата асобных катэгорыяў педагагічных работнікаў у нашай краіне павысціцца. Такое рашэнне змяшчаецца ў пастанове Савета Міністраў ад 6 жніўня 2013 года № 689.

Павышэнне тарыфных ставак складае 25% і распаўсюдзіцца на настаўнікаў устаноў адукацыі, педагагаў дадатковай адукацыі устаноў адукацыі і іншых арганізацый, якім, у адпаведнасці з заканадаўствам, прадастаўлена права ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць, выкладчыкам устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі. Дзеянне пастановы № 689 распаўсюджаецца на бюджэтных арганізацый і іншыя арганізацыі, якія атрымаваюць субсідыі, работнікі якіх прыраўнаваны на аплаце працы да работнікаў бюджэтных арганізацый.

Разам з тым, як удакладнілі ў Міністэрстве адукацыі, з 1 верасня настаўнікам і педагогам дадатковай адукацыі будзе павялічана на 2 гадзіны штодзённая педагагічная нагрузка.

У мэтах аптымізацыі колькасці штату педагагічных работнікаў, а таксама далейшага павелічэння заробнай платы і ўдасканалення структуры працоўнага часу было прынята рашэнне павысіць настаўнікам і педагогам дадатковай адукацыі норму педагагічнай нагрузкі з 18 да 20 гадзін у тыдзень, а выкладчыкам устаноў прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі — з 720 да 800 гадзін у год. Такім чынам, павышэнне заробнай платы ўзаемазвязана з павышэннем нормы педагагічнай нагрузкі на стаўку, — падкрэслілі ў галоўным адукацыйным ведамстве.

Рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання, у падпарадкаванні якіх знаходзіцца ўстаноў адукацыі, падлісана накіроўваць сродкі, якія вызвалюцца ў выніку аптымізацыі дзяржаўных устаноў адукацыі і колькасці іх работнікаў, а таксама эканоміі іншых выдаткаў, прадугледжаных на адукацыю ў рэспубліканскім бюджэце на 2013 год, на павышэнне заробнай платы і стымулавання працы педагагічных работнікаў. Абласным і Мінскаму гарадскому Саветам дэпутатаў рэкамендавана не скарачаць аб'ёмы бюджэтнага фінансавання адукацыі па выніках аптымізацыі дзяржаўных устаноў адукацыі і колькасці іх работнікаў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Коратка

Першую ў Беларусі магутную сонечную электрастанцыю плануецца пабудаваць у Смаргоні. Для размяшчэння вялікай колькасці сонечных батарэй вызначаны ўчастак зямлі, які не выкарыстоўваецца, плошчай 36,8 га ў правымсявай зоне на ўсходняй ускраіне горада.

Кітай павінен прадаставіць архітэктурны праект новай уз'лётна-пасадкачнай паласы Нацыянальнага аэрапорта Мінск да 10 лістапада.

Ва Украіне падчас праверкі прадпрыемстваў, якія рэалізуюць школьныя тавары, забракавана і знята з рэалізацыі 40% праверанай прадукцыі.

Больш як 20 службовых асоб дзяржаўных арганізацый могуць прыцягнуць да адміністрацыйнай адказнасці па выніках выбарчага абследавання выкарыстання нерухомай дзяржаўнай маёмасці.

Жывуць малыя камарнікі

Такой вёска на карце Камянецкага раёна няма ўжо больш за 30 гадоў. Яна ўвайшла ў склад суседняй вёскі Коладна і стала яе вуліцай. Цяпер М. Камарнікі значацца толькі ў документах тутэйшых жыхароў як месца нараджэння. Тых, хто пастаянна жыве на вуліцы, засталася нямнога. Большасць дамоў стаіць з забітымі вокнамі. Праўда, летам вёска ажывае: у бацькоўскія дамы прыязджаюць дзеці, унукі. Некаторыя сядзібы набыліся да дачнікаў.

СТАР 6

Новая эканоміка патрабуе і новых падыходаў

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Міністрства недастаткова эфектыўна вырашае праблемы разгрузкі складскіх запасаў. Не выконваюцца заданні па прыцягненні прамых замежных інвестыцый. Міхаіл Мясніковіч адзначаў, што ўрад не можа далей ірыцца з такой бездапаможнацю Мінпрама, і прапанаваў прыняць адпаведныя кадравыя рашэнні.

Крытыка прагучала і ў адрас канцэрнаў. У прыватнасці, адзначана недавальная работа канцэрна «Белнафтахім» у частцы прыцягнення інвестыцый, пытанняў развіцця асобных арганізацый і галіны ў цэлым. «Там, дзе дырэктары хоць неяк варушацца — «Беларуснафта», «Беларускаліў», «Гроднаазот», ёсць пэўны прагрэс, але развіццё хіміі і нафтахіміі, малатанажнай хімічнай вытворчасці, лакафарбавальнай прамысловасці канцэрнам правалена», — канстатаваў прэм'ер-міністр.

«Задача па пераходзе да новай прамысловай палітыкі павінны вырашаць усе міністэрствы, канцэрны, аб'яўкаўшчы і Мінгарвыканкам кожны ў прымяненні да свайго віду дзейнасці», — запатрабаваў Міхаіл Мясніковіч. — Нам патрэбны новыя тавары і паслугі. Пры абароне планаў на 2014 год на гэта будзе звернута асабліва ўвага».

Больш эфектыўнай работы ўрад чакае ад аграрнапрамысловага комплексу. За 2,5 года бгучай п'яцігодкі ў АПК укладзена \$5 млрд інвестыцый. Аднак належнай аддачы як па валавых, так і па паказчыках эфектыўнасці галіны няма. Кіраўнік урада запатрабаваў удзяліць асаблівую ўвагу праблемам малочнай жывёлагадоўлі — фарміраванню прадукцыйнага статку, паляпшэнню якасці кармоў для буйной рагатай жывёлы.

Увага была ўдзелена і сітуацыі ў рэгіёнах. З-за невыканання заданняў па расце валавога рэгіянальнага прадукту (ВРП) усімі рэгіёнамі краіны за першае паўгоддзе гэтага года недаатрымана Br20 трлн. Не выконваецца даручэнне ўрада па стварэнні новых прадпрыемстваў і вытворчасці з колькасцю працоўных не менш як 50 чалавек на кожным. Замест практычнага выпраўлення стану спраў кіраўнікі абласцей звяртаюцца ва ўрад з просьбай выдзеліць дадатковыя сродкі на вырашэнне існуючых праблем. «Трэба яшчэ раз нагадаць, што бюджэт зацверджаны і рэзерваў ва ўрада няма і не можа быць па закандаўстве», — падкрэсліў Міхаіл Мясніковіч.

У час абмеркавання дадзена прычыповая ацэнка работы кадраў. Прапанавана разгледзець пытанне аб прыцягненні да дысцыплінарнай адказнасці і адпаведнасці займаемай пасадзе асобных намеснікаў міністраў, намеснікаў губернатараў і дырэктараў прадпрыемстваў.

Прэм'ер-міністр заклікаў дзяржорганы выправіць недахопы ў рабоце, а таксама прыняць актыўны ўдзел у падрыхтоўцы праекта прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця на 2014 год. «Усе паказчыкі развіцця павінны быць адказна прапрацаваны», — рэзюмаваў ён.

Прэм'ер-міністр Беларусі даручыў паскорыць работу па цэнтралізацы кіравання холдынгамі і ўзмацніць іх службы маркетынгу. «Неабходна рэальна сфарміраваць і закруціць работу цэнтраў прыбытку ў кіруючых кампаніях», — заявіў ён. — Механічнае аб'яднанне прадпрыемстваў, якое ёсць сёння, не даць эфекту без глыбокай эканамічнай інтэграцыі і мадэрнізацыі сістэм кіравання».

На асаблівым кантролі ўрада пытанні мадэрнізацыі. «Першаарговымі павінны быць праекты з максімальнай дабаўленай вартасцю. Тады належна будзе і вырўчка на аднаго сярэдняспісанага работніка», — адзначаў Міхаіл Мясніковіч. Адзначана неабходнасць больш актыўнага прыцягнення ў праекты мадэрнізацыі замежных інвестыцый.

Прэм'ер-міністр таксама вызначыў задачу па арганізацыі эфектыўнай работы галін у сферы інавацыйнага развіцця. Паводле яго слоў, новая эканоміка — гэта паскоранае развіццё сектараў на мясцовых рэсурсах. Ужо ў бягучым годзе неабходна атрымаць рэальную аддачу ад дзяржаўных сродкаў, укладзеных у іх развіццё.

КРОК НАСУСТРАЧ

Дабрачыннасць

Ці з'явіцца ў мядзельскіх дзяцей-інвалідаў аўтобус, залежыць ад нас усіх

Сёння Цэнтр карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі Мядзельскага раёна наведвае 31 выхаванец. 11 дзетак з цяжкімі шматлікімі псіхафізічнымі парушэннямі развіцця ходзяць у дзённую групу — клас, астатніх прывозяць на заняткі бацькі або педагогі самі наведваючы іх дома. Цэнтр не можа абраць прыняць усіх, каму патрэбна дапамога: мала месца.

У сувязі з тым, што такая ўстанова ў Мядзельскім раёне адна, а дзеці жывуць у розных населеных пунктах, узнікае праблема з іх дастайкай. Асабліва гэта датычыцца інвалідаў-калясачнікаў. А такіх сярод выхаванцаў трое: два хлопчыкі і дзяўчынка. У звычайным школьным аўтобусе ім не вельмі зручна, паколькі ён не прыстасаваны для такой катэгорыі пасажыраў. Для іх патрэбны транспарт са спецыяльным пад'ёмнікам. А каштуе такая тэхніка звыш 200 млн рублёў. Здавалася б, не такія вялікія грошы. Але дзе іх узяць установе, якая фінансуецца з дзяржаўнага бюджэту?

— Спрабавалі мы шукаць спецыяльнае прыстасаванне асобна. Але падлічылі, што яго набыццё і ўстаноўка будучы каштаваць значна больш, чым новы транспарт, — распавяла выконваючая абавязкі дырэктара Цэнтра Вольга Іванова. — І тады мы звярнуліся ў райвыканкам, аддзел адукацыі з прапановай правесці добрачынны марафон «Крок насустрэч» па зборы сродкаў на набыццё спецыяльнага аўтобуса. Нас падтрымалі, а райвыканкам зацвердзіў адпаведнае распрадаванне.

Адкрыццё акцыі прымеркавалі да 1 чэрвеня — Дня абароны дзяцей. У Мядзеле зладзілі вялікае свята з атракцыйнамі, гульнявымі пляцоўкамі, канцэртамі.

На свята прыйшлі жыхары горада і раёна са сваімі дзеткамі, прадстаўнікі арганізацый і прадпрыемстваў. Старт атрымаўся ўдалым, на рахунку з'явіліся першыя сродкі. Затым супрацоўнікі Цэнтра знялі відэаролік пра работу сацыяльных педагогаў, жыццё сваіх выхаванцаў, які суправаджаўся маналагамі іх бацькоў. Фільм паказалі на пасяджэнні раённага актыву, на прадпрыемствах і ў арганізацыях, санаторыях. Міні-споведзь не пакінула аб'яваквымі ні персанал здраўніц, ні адпачывальнікаў. У выніку рахунак крыху папоўніўся. Але ўсё роўна сабраць патрэбную суму не ўдалося. Сёння на рахунку крыху больш за 130 млн рублёў. Адклікнуліся ўсе ахвотныя. Іх магчымасці амаль вычарпаны, а на жыццёва неаб-

ходную пакупку яшчэ не хапае сродкаў. Будзе ў нас спецыяльны транспарт — з'явіцца і дадатковыя магчымасці. У прыватнасці, вазіць дзяцей на экскурсіі, дзіцячыя мерапрыемствы, што ладзіцца ў раёне, вобласці, а для інвалідаў-калясачнікаў наведваць заняткі, гурткі ў Цэнтры, — падкрэслівае намеснік начальніка аддзела адукацыі, спорту і турызму райвыканкама Святлана КУНДРО. — А значыць, нашы дзеткі будуць лепш адаптавацца ў грамадстве, адчуваюць сябе паўнаважымі грамадзянамі.

Сярод выхаванцаў шмат сапраўдных талентаў. Яны ўдзельнічаюць у фестывалях, што ладзіцца штогод у Цэнтры, у раённых дзіцячых навагодніх

Антон ХІЛЬМАН за любімымі заняткамі.

і калядных святах, да якіх спецыяльна рыхтуюць тэматычную выставу, у рэспубліканскім фестывалі «Вясёлкавы абласод», Сёлета па выніках абласнога этапу Аляксандра Савасцянян узнагароджана дыпламам у намінацыі «За добрае выканаўчае прыкладнае мастацтва».

— Многія лічаць, што «пакрыўджаныя» прыродай дзеці больш таленавітыя за сваіх здаровых ровеснікаў. Маўляў, прырода абдыяляе іх фізічна, але ўзамен дае здольнасці да творчасці. Вы заўважаеце гэта на сваіх падпечных? — пацікавілася ў Вольгі Эдуардаўна.

— Што тычыцца нашых выхаванцаў, то трэба ўлічваць ступень іх фізічнага і размовага развіцця. Наша мэта — знайсці падыход да кожнага, падабраць від дзейнасці, каб даць магчымасць дзіцяці правесці свае здольнасці, — адказвае мая суразмоўца. — Хтосьці хоча маляваць, але з-за фізічнага недахопу яму цяжка трымаць пендзаль. Нехта імкнецца выразаць з паперы фігуркі, але не можа утрымліваць нажніцы.

Педагогі робяць усё для таго, каб такія дзеці адчувалі сябе запатрабаванымі. Вучаць іх падаваць паперу сярбам, а рэшткі, што застаюцца пасля работы, камячыць у выкідаць у сметніцу. Словам, уключаюць усіх у агульны працэс.

Варта дадаць, што дзеці наведваюць цэнтр да 18 гадоў. Ім выдаецца пасведчанне спецыяльнага ўзору аб заканчэнні ўстановы. Але і пасля выпуску яны не застаюцца сама-насам са сваімі праблемамі. Іх бяруць пад алеку супрацоўнікі Цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва.

За год да выпуску сацыяльнага педагога прыходзяць у карэкцыйны цэнтр, знаёмяцца з будучымі падпечнымі, вывучаюць іх сільнасці і звычкі. На жаль, гэтых дзяцей нельга працягваць да медыцынскіх паказчыкаў, але яны працягваюць займацца карыснай справай: маляваць, спяваць, танцаваць, выразаць з дрэва і паперы. І кожны з нас можа зрабіць крок ім насустрэч, унесці пасьпыхны ўклад, каб палепшыць іх жыццё.

Таяцця ЛАЗОЎСКАЯ, Мядзельскі раён

Выхаванцы Цэнтра.

Калі вас зацікавіла інфармацыя і ў вас узніклі пытанні, прапануем, то можаце звярнуцца ў Цэнтр па тэл.: 8 (01797) 50 847. Грашовы ахвяраванні прымаюцца на разліковы рахунак аддзела адукацыі райвыканкама: ЦБУ №619 у г. Мядзел філіяла №601 у г. Маладзечна ААТ «ААБ «Беларусбанк», код 153001769, УНП: 600097211, добрачынны рахунак 3642061900278 (для ЦКРН і Р).

Ёсць першы мільён!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Усяго на жніве ў вобласці задзейнічана больш за 30 тыс. чалавек і каля трох з паловай тысяч адзінак тэхнікі. Працуюць больш за 2 тыс. камбайнерскіх экіпажаў. Паводле аперацыйных даных, у Мінскай вобласці 142 камбайнерскія экіпажы намалалі больш за 1 тыс. тон збожжа і столькі ж перавезлі 150 кіроўцаў.

Марына БЕГУНКОВА, фота аўтара. Вілейскі раён.

Фундаментальнасць падыходу да практычных пытанняў

Ці патрэбна Беларусі фундаментальная навука і што неабходна, каб навукоўцы сталі рухаючай сілай мадэрнізацыі беларускай эканомікі

Падчас нядаўняй нарады ў Кіраўніка дзяржавы, што датычылася перспектывы развіцця беларускай навуцы, быў узняты цэлы шэраг пытанняў, якія маюць вялікае значэнне для сацыяльна-эканамічнага развіцця і нават нацыянальнай бяспекі нашай краіны.

Коротка нагадаем асноўныя пазіцыі, якія выказаў Аляксандр Лукашэнка. Першае і галоўнае — беларуская навука павінна быць выразна зарыентавана на патрэбы айчынай эканомікі і ператварыцца ў дзейны інструмент яе мадэрнізацыі. Навука павінна даваць запатрабаваны прадукт. Другое — прырытэт павінны быць на дадзены прыкладным даследаванням. На фундаментальнай, вельмі капіталаёмкай даследаванні ў Беларусі няма сродкаў, таму ў гэтай галіне неабходна падтрымліваць толькі тыя кірункі, па якіх у краіны ёсць моцныя навуковыя школы (оптыка, лазерная фізіка, цэлафізіка, біарганічная хімія і матэрыялазнаўства).

Трэцяе — навукоўцы павінны прыцягваць пазабюджэтнае фінансаванне да тых даследаванняў, якія яны лічаць перспектыўнымі, але якія не атрымліваюць дзяржаўнай дапамогі. Чацвёртае — неабходна стварыць эфектыўную і кампактную сістэму ўпраўлення навуковым развіццём, скараціць навуковы апарат.

Галоўнае патрабаванне кіраўніка дзяржавы — каб навука працавала на карысць развіцця эканомікі краіны — мае некалькі асобных аспектаў. Першы — мае некалькі асобных аспектаў. Першы — мае некалькі асобных аспектаў. Першы — мае некалькі асобных аспектаў.

З аднаго боку, неспрэчна эканамічны эфект даюць як быццам толькі прыкладныя даследаванні. З іншага боку — калі не будзе фундаментальных даследаванняў, то скараціць ведаў чалавечтва нельга будзе аднаўляць і самі магчымасці паспяхова дзейнасці прыкладнай навуцы будуць скараціцца.

І з гэтага пункту гледжання ўсё здаецца зразумелым: калі вы жадаеце эканамічнага эфекту, то займаецеся прыкладнымі даследаваннямі, але, каб аднойчы не застацца ў мінулым стагоддзі, знайдзеце таксама крыніцы фундаментальных навуковых ведаў (мабыць, на міжнароднай прасторы). Аднак практыка арганізацыі галіновых даследаванняў у развітых краінах свету паказвае, што такой прамой залежнасці на самой справе не існуе.

У аснове прычыпова новых прадуктаў (якія дазваляюць іх вытворцам атрымліваць на працягу найкалькі часу найбольш вялікі прыбыток) заўсёды знаходзіцца новыя ведаў. А гэта значыць, што ёсць шлях для таго, каб арганізаваць фундаментальныя даследаванні, якія будуць вырашаць практычныя задачы. Калі перад навукоўцамі ставіцца складаныя праблемы і задачы, якія патрабуюць новых фундаментальных ведаў, то яны вымушаны праводзіць такія фундаментальныя даследаванні, якія ў той жа час будуць ствараць прыбыток, эканамічна паспяхова прадукт. Добрыя прыклады тут — засваенне атамнай энергіі, развіццё авіяцыі і касманаўтыкі.

Калі мы ставім пытанне такім чынам, то атрымліваецца, што практычна арыентаванае даследаванне мае дачыненне да пастаючай практычнай задачы (проблемы) для навукоўцаў, да правільнага захаду на іх дзейнасць. А ўжо якая тыпу даследаванні яны будуць праводзіць для яго выканання (фундаментальныя ці не), залежыць ад іх

рэсурснай забяспечанасці і іншых фактараў.

Такім чынам арганізавана, напрыклад, амерыканская федэральная кантрактная сістэма. Па рызковых праектах, якія патрабуюць стварэння прычыпова новых прадуктаў, яна прадугледжвае спецыяльны тып кантрактаў — кантракты, заснаваныя на пакрыцці расходаў (cost reimbursement type contracts). Згодна з ім кантрактант пасля выканання сваіх абавязкаў атрымлівае поўную кампенсацыю па сваіх расходах, а таксама прамію звыш таго. Усе фінансавыя рызыкі нясе дзяржава.

Беларусь, вядома, не ЗША. Мы павінны арыентавацца не толькі на дзяржаўныя патрэбы ў высокатэхналагічных прадуктах

(асабліва — у ваенна-прамысловым комплексе), але, у першую чаргу, на патрэбы міжнароднай эканомікі і попыт з боку рынку. А значыць, рэальным заказчыкам для беларускай навуцы павінна быць прамысловасць і сельская гаспадарка, а змест закладу павінны вызначаць тыя патрэбы, якія ўзнікаюць у іх у працэсе мадэрнізацыі. Для таго, каб паспяваць за развіццём міжнароднага тэхналагічнага рынку, неабходна ў планах мадэрнізацыі прадугледжваць тыя рашэнні, якія забяспячаць паспяховае выкананне нашых прадпрыемстваў праз 10—20 і

больш гадоў. У гэтым выпадку прадпрыемства будзе мець час і магчымасць зрабіць заказ навуковым арганізацыям, а яны — правесці неабходныя даследаванні і гэты заказ выканаць.

І вось тут, на мой погляд, знаходзіцца асноўная супярэчнасць, якая не дазваляе правесці эфектыўную інтэграцыю навуцы і прамысловасці (а таксама адукацыі) у нашай краіне.

Сёння праграма мадэрнізацыі беларускай прамысловасці прадугледжвае стварэнне планаў па мадэрнізацыі амаль што на кожным прадпрыемстве. Аб гэтым неаднойчы гаварыў віцэ-прэм'ер Пётр Пракопчык. Але ці здольнае асобнае прадпрыемства прагназаваць развіццё профільнага рынку на 10—20 і больш гадоў наперад? На самой справе, у нашай краіне вельмі няшмат кампаній рэспубліканскага ўзроўню, якія змаглі б выканаць такую задачу. А на рэгіянальным узроўні і амаль няма.

Такім чынам, эфектыўнасць беларускай навуцы неспрэчна залежыць ад эфектыўнасці планавання мадэрнізацыі беларускай прамысловасці, прычым апошняе вызначаецца якасцю прагназавання і праектавання развіцця міжнародных рынку прамысловой і іншай прадукцыі. Так будучае становіцца прычынай цяперашняга.

Застаецца спадзявацца, што пры рэалізацыі тых важных прырытэтаў развіцця айчынай навуцы, якія вызначыў Прэзідэнт краіны, акрэсленыя праблемы інтэграцыі навуцы і прамысловасці будуць вырашаны спецыялістамі найлепшым чынам, а краіна атрымае моцны навукова-прамысловы-адукацыйны комплекс, здольны забяспячаць глабальнае лідарства па шэрагу кірункаў развіцця нацыянальнай эканомікі.

Юрый ЦАРЫК, палітычны аналітык, кіраўнік Беларускай групы развіцця.

РЭКОРДЫ І НЯЎДАЧЫ ПРЫЁМНАЙ КАМПАНІІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Яшчэ адно новаўвядзенне апошняй прыёмнай кампаніі ў БДУІР — гэта магчымасць указваць пры падачы документаў на спецыяльнасці тэхнічна-тэхналагічнага профілю адразу 7 прыярытэтных спецыяльнасцяў. Нагадаем, што толькі ў БДУІР ужо некалькі гадоў дзейнічае аўтаматызаваная сістэма прыёму заяў і залічэння.

— Калі да нас прыйшоў абітурыент, які мае тры сотні балаў, ён можа быць упушчаны, што прамохаў дакладна не будзе: малады чалавек абавязкова будзе залічаны на адну з сямі спецыяльнасцяў і стане студэнтам БДУІР, — падкрэслівае рэктар універсітэта.

камендацыі прыёмнай камісіі і атрымліваць адукацыю на прапанаванай ім спецыяльнасці, або забраць дакументы і перайсці на платнае навучанне па той спецыяльнасці, якую яны для сябе першапачаткова абралі.

Сярэд абітурыентаў БДУ ўзору 2013 года аказаліся і такія ўнікумы, якія набралі ў суме 399 і 397 балаў з 400 магчымых!

А вось у БНТУ сёлета сутыкнуліся з недаборам на шэраг спецыяльнасцяў. Напрыклад, на механіка-тэхналагічным факультэце недабор быў ажно на чатырох спецыяльнасцях з шасці і на дзве спецыяльнасці былі залічаны ўсе абітурыенты, якія ўдзельнічалі ў конкурсе. Падобная сітуацыя назірлася і на ваенна-тэхнічным факультэце, дзе на дзве спецыяльнасці былі залічаны ўсе, хто ўдзельнічаў у конкурсе, а на трох спецыяльнасцях — зафіксаваны недабор. Паводле папярэдніх прагно-

заў, недабору тут не павінна было быць. Наадварот, калі зыходзіць з колькасці выдзеленых ваенкаматамі накіраваньняў, конкурсу быў непазбежны: абітурыенты прайшлі ўсе неабходныя гурткі, медалісты, але, відаць па ўсім, не змаглі пераадолець устаноўлены на цэнтралізаваным тэспіраванні новы мінімальны парог.

Разам з тым на многіх спецыяльнасцях у БНТУ былі і конкурсы, і высокія праходныя балы. Так, пры залічэнні на дзённую бюджэтную форму навучання на спецыяльнасць «Прамысловыя і грамадзянскія будаўніцтва» праходны бал для выпускнікоў гарадскіх устаноў адукацыі склаў 272, а для сельскіх — 250. Пры гэтым трэба ўлічваць, што гэта самая шматколькасная спецыяльнасць у БНТУ, набор на якую — 160 чалавек. Сярэд тых, хто паступіў, 26 медалістаў і каля паловы маюць у суме больш як 300 балаў. А на спецыяльнасць «Экспертыза і кіраванне нерухомасцю» праходны бал для грамадзян склаў і ўвогуле 304 балы і 244 — для абітурыентаў з сельскай мясцовасці.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Меркаванне

СУР'ЁЗНАГА ПАДАРАЖАННЯ ЖЫЛЛЯ НЕ БУДЗЕ

Генеральны дырэктар ДВА «Мінскбуд» Мікалай Мілашэўскі лічыць, што адмена заяўнага прыніцыпу вызвалення ў сталіцы жыллі пад будаўніцтва шматкватэрных дамоў камерцыйнага забудоўшчыкамі не павінна справакаваць рэзкага падаражання кошту жылля.

Кіраўнік будаўнічай арганізацыі ўпушчаны, што інтарс да магчымасці сур'ёзнага падаражання жылля ў Мінску штучна кімсьці падаграваецца. «Да 2 тысяч долараў за квадратны метр цэны на стандартнае жыллё ў сталіцы не падскочць», — падкрэсліў ён. — Каб падобнага не адбылося, у Мінску сёлета неабходна пабудавачь 1 млн кв. метраў, у наступным годзе — 1,2 млн. Арэнднае жыллё, якое будзе ў горадзе, таксама павінна знізіць гэты накал», — дадаў спадар Мілашэўскі.

Раней паведамлялася, што з восені гэтага года ў

Мінску і абласных цэнтрах участкі пад будаўніцтва шматкватэрных жылль дамоў, за выключэннем аб'ектаў павышанай камфортнасці, будуць прадастаўляцца без конкурсу толькі мясцовым УКБ. Камерцыйныя забудоўшчыкі павінны будучы ўдзельнічаць у конкурсе, парадка прывядзення якога распрацаваў урад. Пры гэтым прыватныя кампаніі на працягу года неаднаразова выказвалі сваю занепакоенасць тым, што вылучэнне ім зямель у сталіцы пад будаўніцтва жылля фактычна спынілася, што ў будучыні можа выклікаць дэфіцыт і, адпаведна, падаражанне кошту квадратнага метра.

Мікалай Мілашэўскі паведамаў, што прыватныя забудоўшчыкі змогуць паўнаважана ўдзельнічаць у будаўніцтве, але пасля таго, як будуць вырашаны адпаведныя правылі ў сістэме выдзялення зямель.

Сяргей ПАЛІНІН.

19 августа 2013 г. в 12.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Брестская передвижная механизированная колонна № 1». Повестка дня: 1. О совершении сделок общества. 2. Местонахождение ОАО «Брестская передвижная механизированная колонна № 1»: г. Брест, ул. Белорусская, 51. 3. Место проведения собрания: г. Брест, ул. Белорусская, 51. 4. Время регистрации в день проведения собрания с 11.30 до 12.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность). С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.08.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения общества. УНП 200215539 Совет директоров.

СЛЕДЧЫ КАМІТЭТ ПРАВОДЗІЦ ПРАВЕРКУ ПА ФАКЦЕ СМЕРЦІ МІНЧАНА І СЛЕДЧЫМ ІЗАЛТАРЫ

«Маскоўскі раённы аддзел ўпраўлення Следчага камітэта па горадзе Мінску праводзіць праверку па факту смерці ў следчым ізалятары нумар 1 зняволенага, мінчана 1991 года нараджэння. У рамках праверкі назначаны комплекс судовых экспертыз», — паведамаў афіцыйна прадстаўнік ўпраўлення Следчага камітэта па горадзе Мінску Аляксандр Герасімаў. Раней на некаторых інтэрнэт-сайтах з'явілася інфармацыя аб тым, што ў следчым ізалятары памёр малады мінчанин. Паведамляецца, што на яго целе былі выяўлены шматлікія ранкі і гематомы.

БЕЛТА.

ПАЦАДАРМ

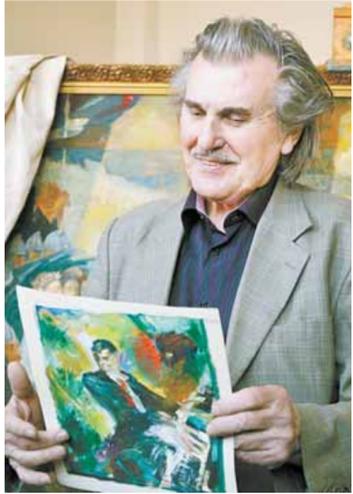
Сумесны праект рэдакцыі газеты «Звязда» і Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь

Выпуск № 17 (25)

■ 3 першых вуснаў

Вайна і мір Мікалая Апіёка

Сёлета студыі ваенных мастакоў спяўаюць 10 гадоў. Для гісторыі — пражэкт невялікі. Толькі і за гэты час зроблена нямала. Напісана шмат карцін, арганізаваны тэматычныя выставы, персанальныя экспазіцыі ўдзельнікаў творчага аб'яднання. Што ні палатно — то ўвасабленне вайсковага подзвігу, усхвалянае патрыятычнаму, своеасаблівы гімн Айчыне.

Фота Аляксандра ЧУМІКА

Вось ужо на працягу дзесяцігоддзя галоўным выканаўцам гэтага гімна (а па сумяшчальніцтве і кіраўніком студыі) з'яўляецца заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Мікалай АПІЁК. Самім лёсам яму было наканавана стаць аглявальнікам ваенна-патрыятычнай тэмы ў беларускім выяўленчым мастацтве.

— Ці не сталі таму прычынай дзіцячыя ўражанні, атрыманыя вамі, яшчэ падлеткам, у гады Вялікай Айчыннай вайны?

— Так яно і ёсць. Першую работу, прысвечаную ваеннай тэме, я напісаў яшчэ ў інстытуце. Яна называецца «Купалле. 1941 год». Памятаю, стаяў цёплы ліпенскі вечар. Раптам я пачу маленькі кучокак цвілізацыі: недалёка ад яе пралягала шаша Берлін — Масква. Сёння вёска вымірае: засталася ўсяго 12 жыхароў.

— Адукуе вы родам?

— З Дубровенскага раёна, што на Віцебшчыне. Вёска Макараўка. Раней гэта быў маленькі кучокак цвілізацыі: недалёка ад яе пралягала шаша Берлін — Масква. Сёння вёска вымірае: засталася ўсяго 12 жыхароў.

— Ваша хата засталася? Ці прадалі «радзіму»?

— Не прадаў. Зараз у матчынай хатцы жыве малодшая сястра.

— А вы там часта бываеце?

— Прыкладна раз у 3 месяцы. Хацеўся б бываць часцей... Ёсць патрэба наведацца радзіму. Пабуду там дзён 5 (з эцюднікам, вядома). Усе ж багачці адтулі!

— Мікалай Апанасавіч, а хто вашы родныя?

— Мой дзед Сідар ваяваў у імперыялістычную вайну. Расказвалі, што ён быў запылам у арміі. Бацька да вайны працаваў дыспетчарам электрастанцыі БелГРЭС. Як і ўсіх вайсковых мужыкоў, яго забралі на фронт. Падчас бою пад Тамбовам ён быў моцна кантуханы. Таму далей да канца вайны знаходзіўся ў тыле. У 1946 годзе ён вярнуўся. Працаваў там на чыгуначы.

— Ваш дзед ваяваў у Першую сусветную, бацька — у Другую. А вы ўзначалілі Студыю ваенных мастакоў...

— Яшчэ Сувораў казаў, што герызм, патрыятызм і бадзёрнасць усюды патрэбны, але гэта дарэмна будзе, калі не зыходзіць з мастацтва. Хто скажа, што вайскоўцы не павінны разбірацца ў мастацтве? Яны такія ж людзі, як і ўсе. У іх таксама ёсць душа, якая прагне высокага і недасягальнага. Задача студыі — сродкамі выяўленчага мастацтва ў структуры ваенных дзеянняў адлюстравач сённяшні дзень. Ваенныя вучэнні, быт, норавы, паводзіны сённяшняга воіна... 30% кожнай выставы павінна складаць гісторыя: калі мы не будзем будаваць фундамент на гістарычных падзеях мінулага, то не будзе з чаго ствараць будучыню.

— А хто яны, мастакі студыі? Таксама дзеці вайны?

— Не зусім так. На першай выставе студыі, якая называлася «Памяць», былі прадстаўлены работы 19 мастакоў. Прычым не толькі дзеці вайны, але і яе вэтэраны. Сёння сярод мастакоў студыі актыўна працуюць толькі 8.

— Над чым сёння яны працуюць?

— Наш калектыў аб'ядноўвае адзін маштабны праект. Мы пішам серыю партрэтаў двойчы Герояў Савецкага Саюза — ураджэнцаў Беларусі. Сярод іх — удзельнікі баявых дзеянняў Павел Галавачоў, Сяргей Грыцавец, Іосіф Гусакоўскі, Сцяпан Штуца і Іван Якубоўскі. А таксама першыя беларускія касманаўты — Пётр Клімук і Уладзімір Кавалёна.

— У вас ёсць і асабісты цыкл партрэтаў — беларускай творчай інтэ-

лігенцыі. Уладзіміра Мулявіна, Міхаіла Пташукі, Яўгена Глебава, Аляксея Дударова... Ці будзе працяг у гэтка праекта?

— Безумоўна! Зараз працую над партрэтам Ігара Лучанка. У хуткім часе плану напісаць партрэты Генадзя Аўсянікава, Арнольда Памазана.

— Вы працуеце ў многіх жанрах жывапісу. У вашай калекцыі шмат нацюрмортаў, пейзажаў, партрэтаў... Паспрабуйце даць сабе ацэнку: што удалося лепш, а што горш?

— Магу вельмі доўга і шмат маляваць прыроду, рабіць эцюды. Толькі пейзаж мяне не трывожыць. Мая хвароба — чалавек. Яшчэ ў школе, калі ўвогуле не было такога прадмета, як маляванне, у мяне з'явілася цяга да мастацтва. Памятаю, як у пятым класе мы, хлопчыкі-падлеткі, разважалі пра будучыню. І я тады нездарок выказаўся, што мару намалюваць карціну, дзе будзе шмат-шмат людзей, якія былі б як жывыя: размаўлялі, спрачаліся...

— Мікалай Апанасавіч, а якую са сваіх работ вы лічыце вяршыняй вашай творчасці?

— Я ніколі не задумваўся над гэтым.

— А калі паспрабаваць зрабіць гэта зараз?

— Напэўна, работа ў цэлым. Як варыянт — вялікі трыпціх «3 жыцця Усяслава Чарадзёра. XI стагоддзе», над якім я працую ўжо чацвёрты год. Галоўна ідэя работы — аднае славянскіх народаў. Невыпадка ў цэнтры твора адлюстраваны тры Сафіі — Полацкая, Кіеўская і Наўгародская. Тут і вызначальныя асобы той эпохі — Усяслаў Чарадзёй, Ефрасіння Полацкая, Кірыла Тураўскі...

— Мікалай Нікалаева-Апіёк — заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, таленавітая актрыса Купалаўскага тэатра. Як вы, двое людзей мастацтва, ужываецеся разам?

— Напэўна, сакрэт у тым, што мы — прадстаўнікі розных сфер творчасці. Добра, што яна не мастачка! Праўда, быў перыяд, калі мы 10 гадоў працавалі разам — у Гродзенскім абласным драматычным тэатры, дзе я быў галоўным мастаком. Я і сёння гляджу ўсе яе спектаклі. І хто, як не я, можа сказаць ёй праду. У той жа час і яна не ўпусціць моманты мяне пакрытыкаваць. І трэба сказаць, што гэта нават бывае карысна.

Гутарыла Вераніка КАНЮТА

■ Весткі з палігонаў

ЗЕНІТЧЫКАЎ ЧАКАЕ ЗАБАЙКАЛЛЕ

У вайсковых часцях Паўночна-заходняга аператыўна-тактычнага камандавання Ваенна-паветраных сіл і войск супрацьпаветранай абароны гарачая пара: там пачаўся другі этап планавых аператыўна-тактычных вучэнняў. Самы напружаны пункт — гэта практычныя стрэльбы разлікаў 15-й зенітнай ракетнай брыгады на расійскім ваенным палігоне «Целемба», што знаходзіцца ў Забайкальскім рэгіёне.

Стрэлляюць ім там дзевяццаць па трох відах паветраных мішэняў, якія імітуюць авіяцыю, крылатыя і балістычныя ракеты. А гэта — экзамен няпросты. Эшалоны з беларускімі вайскоўцамі ўжо адправіліся ў Забайкалле. Да расійскага палігона, дзе і адбудзецца стрэльбы, іх чакае шлях працягласцю амаль у сем тысяч кіламетраў.

Віктар ВОІНАЎ

■ Вайсковае ноу-хау

І ВУЧАЦЬ СУМЛЕННА, І ПАЛІВА НЕ ПРОСЯЦЬ

У гэты год, які ў нашай краіне абвешчаны Годам эканоміі і беражлівасці, на першы план выйшлі пытанні рацыянальнага выдаткоўвання фінансавых і матэрыяльных сродкаў, што выдаткова ўважліва на баявую падрыхтоўку беларускай арміі.

Важны аспект у гэтым кірунку традыцыйна зроблены на выкарыстанне сучасных вучэбна-трэніровачных сродкаў. Як паказвае практыка, шырокае ўкараненне ў баявой вучобе сучасных камп'ютарных тэхналогій і метадых навучання дазваляе не толькі паспяхова рыхтаваць ваенных спецыялістаў з найменшымі затратамі матэрыяльных рэсурсаў, але і павышаць якасць іх навучання.

Параўнальна нядаўна на ўзбраенне 59-й школы падрыхтоўкі спецыялістаў па эксплуатацыі аўтамабільнай тэхнікі і рамонтных падраздзяленняў паступілі ўнікальныя па сваіх магчымасцях трэнажорны комплекс ТБ-543. Навітка, якая распрацавана сумесна беларускімі і расійскімі спецыялістамі, прызначана для навучання і падтрымання навыкаў кіравання шматвесевага колавага цяжкага МА3-543 без расходу матора-рэсурсу і гаруча-эмзачных матэрыялаў.

Трэнажор ТБ-МА3-543 з'яўляецца незаменым памочнікам для падрыхтоўкі механікаў-кіроўцаў колавага цяжкага, — адзначае начальнік 59-й школы падпалкоўнік Анд-

Будучы механік-кіроўца БМП-2 Эдуард БЕЛІКАЎ выконвае пачатковае практыкаванне на сучасным трэнажоры ТБ-675.

рэй ЧУХЛЕБ. — З яго дапамогай навучэнцы маюць магчымасць дасканалы вывучыць работу органаў кіравання і кантрольна-вымяральных прыбораў, асвоіць паслядоўнасць дзеянняў, пачынаючы ад запуску рухавіка і заканчваючы выкананнем вучэбных задач. Трэнажор у стане забяспечыць выкананне амаль усіх забавязаных курсам кіравання баявых і спецыяльных машын без выезду на рэальны аўтадром.

Дарэчы, «язда» на «камп'ютарнай МА3е» дае да 40% вучэбнай практыкі кіравання рэальным шматвесевым цягачом. Ужо на першых пачатковай стадыі навучання ён дапамагае курсантам атрымаць неабходныя навыкі (па запуску падагравальніка, кранання машыны з месца), а таксама пазбягаць ад псіхалагічнай боязі буынагабарыт-ных машын. А гэта даволі складаныя і спецыяльныя машыны для маладога салдата.

Адзін з галоўных элементаў трэнажора — працоўнае месца інструктара па кіраванні. Гэта чатыры маніторы, камп'ютарная клавіятура з маніпулятарам, прынтар, акустычная сістэма і мікрафон.

Паводле слоў інструктара старша-сержанта Андрэя НІКУЛІНА, на маніторы індывідуальна для кожнага наву-чэнца можна запраграмаваць не толькі выкананне вучэбнага практыкавання, але і выбраць любыя ўмовы надвор'я, пару года і сутак, парадка пераадо-лення перашкоды. Нацыённы клавіш — і віртуальны аўтадром з прапанаваным рэльефам мясцовасці гатовы.

На дубіруючым маніторы кіраўнік мае магчымасць назіраць, з якой хуткасцю рухаецца «40-тонны цягач» па трасе, як пераадолюе натуральныя і штучныя перашкоды. Візуальна можна кантраляваць таксама паслядоўнасць дзеянняў маладога механіка-кіроўцы падчас падрыхтоўкі машыны да руху. На экране манітара інструктара мае магчымасць бацьчы паказаны ўсіх прыбораў у кабінэ аўтамабіля, якія фікуюць абароты рухавіка, хуткасць руху, ціск масла і тэмпературу ахаладжальнай вадкасці.

Імітатар шасі МА3-543 працуе ва ўсіх плоскасцях і здольны мадэляваць рэальныя паводзіны цягача ў залежнасці ад рэльефу мясцовасці. Дынамічная платформа так праўдападобна «скача па выбоінах», што калі не выконваць меры бяспекі падчас віртуальнага кіравання, можна займець і самы сапраўдны сінак. (Заканчэнне на 4-й стар.)

■ Рэпартаж з «вучэбкі»

АЛЬМА-МАТАР ДЛЯ БУДУЧЫХ ПРАПАРШЧЫКАЎ

Карэспандэнты «Звязды» правялі 6 гадзін у 114-й гвардзейскай Чанстахоўскай, ордэнаў Кутузава, Багдана Хмяльніцкага і Чырвонай Зоркі школе на падрыхтоўцы прапаршчыкаў і спецыялістаў харчовай службы і даведальнікаў, што трэба для таго, каб стаць сапраўдным прапаршчыкам.

Гвардыі падпалкоўнік Уладзімір БАРАНСКІ.

Печы. Яшчэ трыццаць гадоў таму адна толькі назва легендарнага ваеннага гарадка прыводзіла ў хваляванне чарговае салдацкае папаўненне, а іншым нагадвала пра той армейскі час, які ўжо сапраўдным мужчыны правялі менавіта тут — сярод маляўнічых краёваў Барысаўшчыны, на ўзбярэжжы вірлівай Плісы. Так было, слава пра мясцовы ваенны вучэбны цэнтр прымела на ўвесь неабдымны Саюз. І найперш з-за той вайсковай дысцыпліны, якую камандзіры імкнуліся прывіваць сваім падначаленым.

Праўда, сёння Печы ўжо не тыя, што былі раней. Ваенны гарадок стаў часткай Барысава. Сёння па цэнтральнай вуліцы Сярэбранікава вольна рухаецца грамадскі транспарт, з гандлёвых кропак гучыць сучасная музыка, а моладзь хуткім крокам спяшаецца на электрычку. Аднак Печы і зараз — гэта буіное ваеннае злучэнне — 72-гі аб'яднаны вучэбны цэнтр, у якім, між іншым, разам з мужчынамі армейскую азбучку спецыялістаў дзяляць.

Школу па падрыхтоўцы прапаршчыкаў, летас прызначаную лепшай у аб'яднаным вучэбным цэнтры, тут, аказваецца, ведае амаль кожны. «Гэта там, дзе дзяляць на прапар-

шчыкаў вучаць? — перапытвае ў нас мясцовы жыхар. — У такім разе вам кроччыць да пастамента з танкам і паварочваць направа. Убачыце тамка прапускны пункт з чырвоным дахам».

Школа прапаршчыкаў аказалася вялікай тэрыторыяй з парай белых цагляных казармаў, двухпавярховым вучэбнага корпуса, вялікай спартыўнай пляцоўкай, клубам і, зразумела, сталавай. Заспець на плацу будучы прапаршчыкаў нам з нашым гідам, гвардыі старшым лейтэнантам Людмілай Падуйейка, не атрымалася. Усё проста: з 9:00 у курсантаў заняткі. Заліты сонечнымі промянямі плац днём пусты.

ШПП, як скарочана называюць адзінае месца ў краіне, дзе рыхтуюць прапаршчыкаў для Узброеных Сіл, была створана 1 чэрвеня 2001 года на базе 114-га гвардзейскага вучэ-

нага палка. За 12 гадоў школа падрыхтавала больш за 5 тысяч прапаршчыкаў. Лічба, згадзіцеся, сапраўды істотная!

З начальнікам школы, гвардыі падпалкоўнікам Уладзімірам Баранскім мы сустрэліся ў штабе. На сцяне яго кабінета — каляровы календар з фотаздымкамі футбольнага БАТЭ. Як і многія мясцовыя ваенныя, ён таксама актыўна «хварэе» за каманду Віктара Ганчарэнкі і, дарэчы, у свой час атрымаў першы разрад па лыжным спарце. Таму не дзіўна, што фізічнай падрыхтоўцы курсантаў тут надаюць шмат увагі.

— Асноўная задача нашай школы — падрыхтоўка прапаршчыкаў па спецыяльнасцях згодна з іх прызначэннем у арміі, — кажа гвардыі падпалкоўнік Уладзімір БАРАНСКІ. — Курсанты прыбываюць да нас з усёй Беларусі і прадстаўляюць амаль усе Узброеныя Сілы краіны.

— Таварыш гвардыі падпалкоўнік, званне прапаршчыка было даволі папулярнае ў Савецкім Саюзе. А ці актуальнае яно зараз для Беларусі?

— Я не скажаў бы, што зараз у арміі існуе дэфіцыт ваеннаслужачых гэтай катэгорыі, але нельга сказаць, што ёсць вялікі прыток спецыялістаў. Аднак моладзь цікавіцца гэтым званнем. Нядаўна да нас прыйшоў ліст, у якім пытаўся, што неабходна зрабіць, каб

«Звязда» і ў арміі шануюць!

Заняткі з курсантамі праводзіць камандзір вучэбнай роты, выкладчык, гвардыі маёр Міхаіл БАЛВАНОВІЧ.

АЛЬМА-МАТАР ДЛЯ БУДУЧЫХ ПРАПАРШЧЫКАЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)
5 месяцаў і 720 вучэбных гадзін. Столькі займае навуцальны працэс будучых курсантаў. Гэтая вучэбная частка адрозніваецца ад іншых устаноў не толькі тым, што навуцэнцы жывуць у казармах, выконваюць артыкулы воінскіх статутаў, пакідаюць частку толькі праз адпущныя білеты, але і праграмай выкладання. Цяперашнія курсанты прыбылі да нас у той час, калі студэнты звычайных ВНУ яшчэ толькі рыхталіся да экзаменаў. Іспыты будучых прапаршчыкаў чакаюцца восенню.

— У нашай школе вывучаюць як спецыяльныя, так і агульнавайсковыя дысцыпліны. А гэта страявая, фізічная і агнявая падрыхтоўка, ваенная тапаграфія, — тлумачыць сістэму выкладання намеснік **начальніка школы** — **начальнік вучэбнага аддзялення, гвардыі падпалкоўнік Віталій САЧКО**. — Вынікам вучобы з'яўляюцца выпускныя экзамены, згодна з вучэбнай праграмай: курсанты цягнуць білеты з трыма тэарэтычнымі пытаннямі і адказваюць вусна. А калі патрабуе праграма, прыходзіцца здаваць і адпаведныя нарматывы.

...У 11:40 у мясцовым вучэбным корпусе абвешваюць дваццацівільны перапынак. Нехта перагаворваецца, курчыць каля ўвахода з сябрамі. Сярод навуцэнцаў у камуфляжнай форме шмат рэзервістаў, якія праходзяць у ШПП вучэбныя зборы і напрыканцы службы атрымаюць званне прапаршчыка запаса.

— Для мяне тут усё новае, а таму вельмі цікавае, — расказвае **малодшы сяржант Алена ЗЯНКОВА**.

Адметна, што Алена ў арміі пяты месяц. Прышла вучыцца ў школу, калі ёй споўнілася 34. Але пра гэта кажа лёгка і проста, з усмешкай: маўляў, ужо даўно хацела трапіць у армію і яе жа-

данне нарэшце ажыццявілася. — У мяне ў сям'і ўсё вайскоўцы, — дадае Алена. — І ў маім выбары сям'я мне дапамагла, паставілася з параўменнем. Вучыцца цікава. Хлопцы тут, безумоўна, на дзяўчат увагу звяртаюць, але кожнаму сваё. Я прыйшла сюды атрымліваць спецыяльнасць.

На жаль, ніякіх патуранняў для дзяўчат тут не існуе. Трэба страляць з аўтамата — значыць, будзе дзяўчына страляць! Усё насамрэч па-сапраўднаму.

— Жанчыны выконваюць амаль усё нарматывы, якія павінны ведаць мужчыны-ваеннаслужачыя, — апырэджае маё пытанне гвардыі **старшы лейтэнант Людміла ПАДУПЕЙКА**.

— У іх ёсць абавязковыя стрэльбы на палігоне, кіданне баявой гранаты. Зразумела, ёсць тыя, хто напачатку палюхаецца зброяй, хвалюецца. Але пасля шэрагу трэнераваных заняткаў усё выконваюць нарматывы, а нехта

нават пасля просьбы яшчэ дадаткова кінуць гранату. Што тычыцца вайсковых дысцыплін, курсанты, як лічыць гвардыі падпалкоўнік Баранскі, разумеюць, дзе знаходзяцца і навошта сюды прыехалі. Праўда, ёсць адзінкі, з кім прыходзіцца падчас навування развітацца.

— Мы маем права адлічыць са школы курсанта з-за дысцыплінарнай правінасці. Кожны сам выбірае свой шлях. І я ніколі не ўтойваю таго, што кагосьці прыйдзе адлічыць. Акрамя таго, ёсць палажэнне, згодна з якім вайсковая частка павінна ацэньваць спецыялістаў пасля вяртання з вучобы, даслаць водгук наконтакці падрыхтоўкі. А вось водгукі да нас прыходзяць пазіўняныя.

Адзін з такіх мэтаанакіраваных навуцэнцаў — **старшы сяржант Аляксандр Грэцкі**, які прыбыў у ШПП з 103-й асобнай мабільнай брыгады (г. Віцебск). Кажы, што

Салдацкая сталовае — адно з любімых месцаў курсантаў.

Разам з хлопцамі армейскую аэзбуку ў 72-м аб'яднаным вучэбным цэнтры спадзяюцца дзяўчаты.

пра школу прапаршчыкаў ведаў даўно, бацьчы для сябе вучобу як яшчэ адзін крок наперад у службе.

— Прапаршчык — гэта для мяне і гонар, і званне, з якім я збіраюся звязаць сваё будучае жыццё, — шчыра прызнаецца **старшы сяржант Аляксандр Грэцкі**.

Відавочна, што патрабаваць ад хлопцаў той самаахварнасці вядомага прапаршчыка з Печы Дзмітрыя Халміна, які ўсё жыццё аддаў службе ў войску, будзе наўна. Аднак, калі чуеш у словах маладых ваеннаслужачых армейскі патрыятызм, адназначна і дзяўчаты знайшлі сабе ў службе, сталі добрымі спецыялістамі сваёй справы.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота Надзеі БУЖАН. г. Барысаў

— Пачаўся ўсё ў снежні 1942 года, калі Анатоль (якая замяніла яму ў 1935 годзе маці) і суседкай па кватэры А.П. Цырульнік стаў членам адной з падпольных груп, якія дзейнічалі ў акупаваным нацыстамі Мінску.

Жылі яны тады ў доме № 3 па Усходнім завулку. Першапачаткова ён займаўся распаўсюджваннем лістовак, якія атрымліваў ад партызан ва ўмоўным месцы паблізу Тэатра оперы і балета праз абсталяваны там тайнік. Усім асновам канспірацыі і выжывання юнаму падпольшчыку прыходзілася вучыцца літаральна на ходу.

Наперадзе Анатоля чакалі іншыя, больш рызыкоўныя і небяспечныя бавявы справы... У сакавіку 1943 года маёр-партызанік Сцяпан Казанцаў быў дасантаваны на чале спецгрупы «Артур» непадалёк ад Мінска.

Гісторыя будынка Мінскага СВВ непасрэдна звязана з разведвальна-дыверсійнай дзейнасцю гэтай спецгрупы, якой удалося ўсталяваць цесную сувязь з мясцовымі падпольшчыкамі. Да чэрвеня 1943 года пастаянныя заданні і асобныя даручэнні спецгрупы С.І. Казанцава выконвалі мінскія падпольшчыкі З.З. Гало, А.І. Адамовіч, О.О. Маслоўскі, В.І. Шышкін, А.М. Кроўз — усяго каля дваццаці чалавек. У далейшым колькасць партыётаў павялічылася больш чым у чатыры разы. Гэтыя людзі здабывалі інфармацыю палітычнага, эканамічнага і ваеннага характару, атрымлівалі звесткі, якія датычыліся падрыўной дзейнасці мясцовых калабарачыяністаў, выконвалі і іншыя заданні Цэнтра.

Анатоль Кроўз, працуючы прыбіральшчыкам памяшканняў, змог, згодна з заданнем Казанцава, перанесці б магнітных мін для ажыццяўлення дыверсій у драўляным бараку, дзе быў склад трафейных боепрыпасаў. На жаль, з прычыны маладушнасці аднаго з членаў падпольнай групы акцыя сарвалася, і Анатоль, які і ўся яго сям'я, быў схоплены СД. Выратавала толькі тое, што мін пры ім не аказалася...

Юяму Анатолю Кроўзу па «поўнай праграме» давялося «азнаёміцца» з метадамі крывавага дэпартаў «мяснікоў» са смаленскай СД і асабіста ў шэфска Алферчыка. Праз гадзі ён успамінаў: «...Мяне арыштавалі ўвечары 30 лістапада 1943 года, калі я прыйшоў дадому з працы. Акрамя гестапаўцаў, там знаходзіўся і нехта Багдановіч, які жыў з намі ў адной камунальнай кватэры. Білі мяне

Іван АКУЛІЧ, вучань Рамельскай СШ Столінскага раёна

■ Конкурс

Маёй бабулі 83 гады. Мне вельмі цікава слухаць яе ўспаміны пра сваё дзяцінства, маладосць. Бабулі было 11, калі пачалася вайна, і яна помніць шмат з таго, што адбывалася тады. «У сяле ўжо чулі, што ідуць немцы, глумяцца з людзей, растральваюць, паліць хаты. Немцы ў нашай вёсцы вялікай шкоды не рабілі. Уласаўцы найгорш за ўсіх з людзей здэкаваліся. А яшчэ даставалася ад паліцаў. Забіралі ўсё, што бачылі, выдавалі тых, хто пайшоў у партызаны. Так растралялі сям'ю Дорахаў. Усіх — і малых, і старых.

У вёсцы нашай жылі ў той час тры сям'і яўрэяў. Гэтыя людзей немцы знішчалі. Не мінула злая доля семі Яўрэмля, Ошара і Бэрка. Аднойчы мужчыны, што былі ў вёсцы, немцы некуды пагналі. А вечарам бацька рас-

ЯЕ ВАЙНА

казаў, што тыя капалі яму. Туды сагналі яўрэяў з нашай вёскі і з Гарадка, дзе і расстралілі. Тым жа мужчынам загадалі і закопваць. Толькі адна дзяўчынка нейкім чынам засталася жывая. Некалькі дзён яна хавалася ў стажку за сямом. Прыходзіла двойчы і да нас, маці ёй паесці дасць, і яна зноў хаваецца. Прышоў аднойчы сусед, ды кажа: «Поля (маю прабабулю звалі Пелагея), не рызыкуй. Як даведаецца хто — усю сям'ю расстреляюць». Праз нейкі час немцы тую дзяўчынку ўсё ж знайшлі і забілі.

«Вядома, страшна было. Тры чалавекі з нашай сям'і ў Германію вывезлі. Там у гаспадароў служылі, розную работу выконвалі, пасля вайны вярнуліся. А паліцаі, як немцы адыходзілі, з імі пайшлі, ды там, у Германіі, і засталіся: баяліся помсты людскоў». Бабуля задумваецца і дадае: — «Не дай Божа, вам, дзеці, перажыць тое...».

■ Канікулы колеру хакі

Лета... Пара адпачынку. А для навуцэнцаў ваенна-патрыятычных і кадрацкіх класаў гэта яшчэ і час прадеманстраваць добрае веданне ваенных дысцыплін, паказаць фізічную падрыхтоўку і праявіць баявы камандны дух.

Такою магчымасць вольна ўжо як 10 гадоў запар прадастаўляюць школьнікам Міністэрства абароны і Міністэрства адукацыі. За гэты час у аналагічных летніках пабывала больш за 100 тысяч юнакоў і дзяўчат.

У адзін з такіх летнікаў патрапіў карэспандант «Звязды» і апынуўся... у 72-м гвардзейскім аб'яднаным вучэбным цэнтры падрыхтоўкі прапаршчыкаў і малодшых спецыялістаў, што ў Печых, каля Барысава. Адным словам, у арміі. І летнік тут амаль армейскі — абаронча-спартыўны.

— У цэнтры створаны ўсё ўмовы для таго, каб падлеткі маглі правяць свае ваенна-спартыўныя навукі, пазнаёміцца з жыццём і бытам ваеннаслужачых, — зазначае **начальнік летніка, загадчык аддзела патрыятычнага выхавання Рэспубліканскага цэнтру турызму і краязнаўства навуцэнскай моладзі Ірына ПЯТРОВІЧ**.

— З 2008 года тут пабывала каля 700 дзяцей. Сёлета тут адначывае крыху больш за 100 чалавек з усіх рэгіёнаў Беларусі. Прычым, каб патрапіць у лагер, неабавязкова быць кадэтам. Дастаткова прос-

ШКОЛЬНІКІ АДПАЧЫВАЮЦЬ У... КАЗАРМАХ

та наведваць факультатывныя заняткі ці амаатарскае гурткі ваенна-патрыятычнага кірунку. На працягу дзевяці дзён хлопцы і дзяўчаты жылі амаль у армейскіх умовах. Пад'ём — у 7:30, адбой — у 22:00. Толькі з харчаваннем ім пашанцавала больш, чым звычайным вайскоўцам: кармілі 5 разоў на дзень. За гэты час пазнаёміліся з гісторыяй вайсковай часці, убачылі сапраўднае ўзбраенне і ваенную тэхніку, наведвалі заняткі па пачатковай ваеннай падрыхтоўцы.

— На маю думку гэты летнік — своеасабліва школа жыцця, школа выжывання, школа мужнасці, — лічыць Ірына Пятровіч. — Сучасныя дзеці маюць усё: утуліную кватэру, гарачую і халодную ваду, тэлефон, прыгатаваную ежу. А тут было інакш. Вядома, у летніку ўсё не па-спартанска, але ёсць пэўныя цяжкасці, якія неабходна пераадолець. Галоўнай перадачай для ўдзельнікаў летніка стала ваенна-патрыятычная гульня «Зарніца». Каманды па 15 чалавек з 6 абласцей і сталіцы павінны

былі паказаць тое, якія засвоілі ваенную навуку, і прадеманстраваць сваю фізічную падрыхтоўку. Эс-тафета працягдзевала 17 этапаў. Юнакі і дзяўчаты скакалі праз аковы, пераходзілі паласу пераход і лабірынт, «размініралі» ўчастак мясцовасці, праводзілі зборку-разборку аўтамата, «кідалі» гранаты, аказвалі першую медыцынскую дапамогу... Сапраўдная дарослая гульня! І перамагла ў ёй каманда Мінскай вобласці «Патрыёт» сярэдняй школы № 7 з Барысава. Другімі сталі школьнікі з Брэста, трэцімі

— юнымі патрыёты з Гродна. — Штогод я з задавальненнем еду ў спартыўна-патрыятычны летнік, — расказвае член каманды «Патрыёт» **Мінскай вобласці Яна ДУК**. — Асабліва прыемна, што неабзвычайна: вольна ўжо другі год запар наша каманда становіцца пераможцам у гульні «Зарніца». І мой уклад тут таксама ёсць: я разбіраю і збіраю аўтамат, складаю неабходныя вайскоўцу рэчы ў спецыяльны мех, пераходзіваю аковы і лабірынт. Паспех каманды — у яе згуртаванасці.

На маё пытанне, чым дзяўчат прываблівае ваенна-патрыятычныя класы, дзяўчына адказала, што асабіста яна плануе звязаць сваё жыццё з арміяй.

Вераніка КАНЮТА. Фота БЕЛТА.

■ Лёс чалавека

МІНСКАЕ ПАДПОЛЛЕ. «НЯГУЧНАЯ ГІСТОРЫЯ»...

У архітэктурны ансамбль сучаснай плошчы Парыжскай Камуны і вуліцы М. Багдановіча ў сталіцы Беларусі арганічна ўваходзіць будынак Мінскага савораўскага ваеннага вучылішча — тварэнне вядомага беларускага дойдліда Георгія Заборскага. Аднак нямногія памятаюць, што ў гэтых старадаўніх сценах у гады Вялікай Айчыннай вайны дзейнічалі мінскія падпольшчыкі...

Архітэктар Георгій Заборскі ўспамінаў: «...На месцы цяперашняга савораўскага вучылішча стаяла (яна згарэла падчас Вялікай Айчыннай вайны) чатырохпавярховая каробка. Калісьці гэта быў двухпавярховы будынак, які выкарыстоўваўся як жылы дом (незادоўга да вайны надбудавалі яшчэ два паверхі). Па разнашні ўрада, згарэлая каробка падлягала аднаўленню і рэканструкцыі пад будынак Мінскага савораўскага ваеннага вучылішча»...

Сапраўды, падчас адступлення ў ліпені 1944 года акупанты палілі і знішчалі ўсё, што маглі. Паводле звестак савецкай разведкі, у вайну ў будынку размяшчаліся склады падраздзяленняў паліцыі бяспекі, гаспадарчай часці СС і некалькі кватэр чыноў акупачніцкай адміністрацыі. У падвале, які захаваўся і да нашых дзён, былі прадуктовыя і рэчавыя склады. У двары размяшчаўся барак-склад трафейных артылерыйскіх боепрыпасаў. І што гэта стала вядома савецкай разведцы, самае непасрэднае дачыненне меў юны мінскі падпольшчык Анатоль Кроўз.

На шлях барацьбы з нацыстамі Анатоль Кроўз ступіў сядьмом. І было яму тады ўсяго толькі 13 гадоў. Анатоль Міхайлавіч памтае, як шыбеніцы стаялі тады ў Цэнтральным скверы каля Дома афіцэраў, у раёнах Камароўскага, Чэрвенскага і Суражскага рынкаў. Як у адзіную шыбеніцу-гірляндзі былі пераўтвораны пасля разгрому першага саставу Мінскага падпольнага гарэма балконы гасцініцы «Беларусь». А што таго катаванні ў турме СД, якая размяшчалася акурат насупраць будынка Дома ўрада, ён зведаў на сабе. І гэта ніколі не забудзецца...

А пачаўся ўсё ў снежні 1942 года, калі Анатоль (якая замяніла яму ў 1935 годзе маці) і суседкай па кватэры А.П. Цырульнік стаў членам адной з падпольных груп, якія дзейнічалі ў акупаваным нацыстамі Мінску. Жылі яны тады ў доме № 3 па Усходнім завулку.

Першапачаткова ён займаўся распаўсюджваннем лістовак, якія атрымліваў ад партызан ва ўмоўным месцы паблізу Тэатра оперы і балета праз абсталяваны там тайнік. Усім асновам канспірацыі і выжывання юнаму падпольшчыку прыходзілася вучыцца літаральна на ходу.

Наперадзе Анатоля чакалі іншыя, больш рызыкоўныя і небяспечныя бавявы справы...

У сакавіку 1943 года маёр-партызанік Сцяпан Казанцаў быў дасантаваны на чале спецгрупы «Артур» непадалёк ад Мінска.

Гісторыя будынка Мінскага СВВ непасрэдна звязана з разведвальна-дыверсійнай дзейнасцю гэтай спецгрупы, якой удалося ўсталяваць цесную сувязь з мясцовымі падпольшчыкамі. Да чэрвеня 1943 года пастаянныя заданні і асобныя даручэнні спецгрупы С.І. Казанцава выконвалі мінскія падпольшчыкі З.З. Гало, А.І. Адамовіч, О.О. Маслоўскі, В.І. Шышкін, А.М. Кроўз — усяго каля дваццаці чалавек. У далейшым колькасць партыётаў павялічылася больш чым у чатыры разы. Гэтыя людзі здабывалі інфармацыю палітычнага, эканамічнага і ваеннага характару, атрымлівалі звесткі, якія датычыліся падрыўной дзейнасці мясцовых калабарачыяністаў, выконвалі і іншыя заданні Цэнтра.

Анатоль Кроўз, працуючы прыбіральшчыкам памяшканняў, змог, згодна з заданнем Казанцава, перанесці б магнітных мін для ажыццяўлення дыверсій у драўляным бараку, дзе быў склад трафейных боепрыпасаў. На жаль, з прычыны маладушнасці аднаго з членаў падпольнай групы акцыя сарвалася, і Анатоль, які і ўся яго сям'я, быў схоплены СД. Выратавала толькі тое, што мін пры ім не аказалася...

Юяму Анатолю Кроўзу па «поўнай праграме» давялося «азнаёміцца» з метадамі крывавага дэпартаў «мяснікоў» са смаленскай СД і асабіста ў шэфска Алферчыка. Праз гадзі ён успамінаў: «...Мяне арыштавалі ўвечары 30 лістапада 1943 года, калі я прыйшоў дадому з працы. Акрамя гестапаўцаў, там знаходзіўся і нехта Багдановіч, які жыў з намі ў адной камунальнай кватэры. Білі мяне

Іван АКУЛІЧ, вучань Рамельскай СШ Столінскага раёна

доўга і метадычна, а потым напаяў яго кінулі ў агульную камеру смаленскай СД, якая знаходзілася ў доме 17 па вуліцы Астроўскага. Там я сустраўся са сваёй цёткай, А.П. Цырульнік, Веліжаніным і Любай (таксама сувязной)...

Веліжанін быў моцна збіты. Ён падпоўз да мяне і сказаў, што яго схалпілі яшчэ 28 лістапада. Катаванні ён не вытрымаў і выдаў усіх нас (каго ведаў) гестапаўцам. Веліжанін таксама расказаў ім, дзе схавана ўзрыўчатка, якую ён мне перадаваў (я неяк яму казаў, дзе яна спачатку была мною схавана, але потым я яе ўсё ж перахаваў). Немцам, у выніку, удалося «раскруціць» амаль увесь «ланцужок». Нямаю было ў нас прамацаў. У выніку чаго пацярпелі 64 чалавекі.

На наступным дольце, пасля таго, як я зноў не прызнаўся гестапаўцам, дзе схавалі міны, яны выбілі мне ружаваткай пісталета ўсё прырэзныя зубы. Пасля чаго былі турма СД (камера 88), затым канцлагер на вуліцы Шырокай. Жыў у мяне вольна перапрыязаны маёй цёткай рознымі анучамі, каб пасля ўсіх катаванняў скрозь адкрытую рану, нанесеную падчас дольту шыком, не вываіліся мае вантробы. Як я выжыў — сам не разумею...

Дзён праз 15 нас загалі ў вагоны і амаль два тыдні везлі на захад. Так мы апынуліся ў канцлагеры ў Францыі. Шмат маё таварышчэ памерла па дарозе ад голаду. З вагонаў нас выцягвалі, як дрывы. Веліжаніна ў тым перле не было. Затое там я сустраў Уладзіміра Трушка, які праводзіў са мной інструктаж па зарадцы і ўстаноўцы магнітных мін (яго Веліжанін таксама выдаў)...

У лагеры ўсіх нас выкарыстоўвалі на прымусоўных працах. Умовы былі нечалавечыя, а жаданне адно — выжыць і вярнуцца дадому. У ноч на 8 верасня 1944 года з дапамога ахоўнікаў з ліку бэльгійцаў нам (ўсяго 26 чалавек) удалося ўцячы. Потым хаваліся ў штольнях цэментнага завода. Праз два дні нас вызвалілі войскі саюзнікаў СССР па антыгітлераўскай каапіцыі...

Амаль праз сорак гадоў у «Асабістым лістку па ўліку партызанскіх кадраў» ад 18.12.1982 года за подпісам былога камандзіра партызанскай брыгады «Жалязныя» генерал-маёра ў адстаўцы І.Ф. Ціткова было напісана: «...Кроўз Анатоль Міхайлавіч, сувязны падпольнага кадраў» ад 18.12.1982 года — член брыгады «Жалязныя».

Уваходзіў у склад разведвальнай групы маёра Казанцава Сцяпана Іванавіча і Трушка Уладзіміра Паўлавіча. Група вяла разведвальна-дыверсійную працу па г. Мінску. Сам Кроўз А.М. асабіста

ўдзельнічаў у дастаўцы ўзрыўчаткі пры мініраванні нямецкага склада. У сувязі з правам падполля быў рэпрэсаваны і адпраўлены ў фашысцкую Германію.

...Сам Кроўз А.М. быў цямлівым хлопцам. Падлеткам прымаў актыўны ўдзел разам з дарослымі ў партызанскіх дзеяннях. На дэпартаў паводзіць сябе добра, што дало яму магчымасць лагодна пераказаць пакарання смерцю. Некалькі гадоў знаходзіўся ў нямецкім канцлагеры ў Францыі. У спісах брыгады «Жалязныя» значыўся загінулым».

І гэтая акалічнасць доўгія гады адыгрывала негатывную ролю ў пасляваенным лёсе Анатоля Кроўза. Мёртваму ж нічога не трэба. А сведкі і відавочны падпольнага барацьбы рассяліся па бязмежных прасторах СССР, а то і зусім загінулі ў тыя страшныя гады. Анатоль прайшоў пасляваенную фільтрацыю як малалетні вязыён фашысцкіх канцлагераў. А жыццё працягвалася...

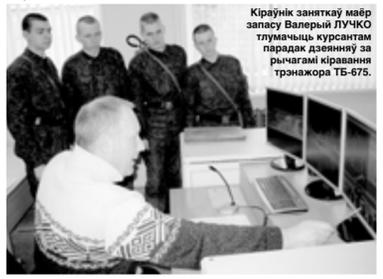
І толькі ў 2004 годзе рашэннем Камісіі па справах былых партызан і падпольшчыкаў пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Анатоль Міхайлавіч Кроўз быў прызнаны ўдзельнікам партызанскага руху. Доўгія пасляваенныя гады ён працаваў на Мінскім заводзе вылічальнай тэхнікі, займаючы пасаду старшага інжынера, жыў сімплі і годна. Стаў заслужаным працуючым прамысловасці БССР, быў удастоены ўрадавых узнагарод Рэспублікі В'етнам, Балгарскай Народнай Рэспублікі, Ганаровай граматы Вярхоўнага Савета БССР. Справядлівае ў выніку перамагла. Вянцом яе стала ўручэнне Анатолю Міхайлавічу пасведчання партызана. Так была напісана яшчэ адна старонка гісторыі часоў акупацыі Мінска. А колькі іх яшчэ невядомых чалавечых лёсаў — сапраўдных старонак нашай памяці, якія неабходна напісаць і захаваць для нашчадкаў...

Мікалай СМІРНОЎ

І ВУЧАЦА СУМЛЕННА, І ПАЛІВА НЕ ПРОСЯЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)
— Не чакаў, што трэнажор можа быць такім «жывым», — прызнаўся радыва Ігар Куцкоў. — Рукаючыся па віртуальнай «трасе», адчуваеш няроўнасці мясцовасці, паравоты і хуткасць «машыны». Увогуле, усё як у рэальнасці.

У перапынку гутару з **начальнікам цыкла кіравання і тэхнічнай падрыхтоўкі маёрам Дзмітрыем ДЗЕМЧЫВЫМ**. Яго меркаванне аб электронным комплексе было адназначным: трэнажор добры і карысны ад яго відавочнага.

— ТБ-543 максімальна набліжаны да ўмоў эксплуатацыі рэальнай тэхнікі, што дазваляе павысіць якасць і эфектыўнасць навучання, скараціць час падрыхтоўкі механікаў-кіроўцаў і аблегчыць працу выкладчыцкага саставу. Ужо за некалькі планавых заняткаў курсанты атрымліваюць надрэзныя навукі ў кіраванні шматвасевай машынай.

Яшчэ адзін плюс электроннай сістэмы ў тым, што тут можна на 100% кантраляваць навуцнае курсанта, чаго немагчыма зрабіць на рэальнай тэхніцы. Наўняўнасца на маніторы зваротнай сувязі дазваляе інструктару свочасова выявіць індывідуальныя памылкі кожнага навуцэнца і прымусоў выправіць іх,

паўторна адпрацаваўшы дзеянні на істэнтах. Нельга не адзначыць і яшчэ адной эвалюцыйнай тэхналогіі электроннай распаўсюды — гэта эканомія гаручага, мотарэсурсу і запачастка дарагой тэхнікі. Як высветлілася, сапраўдны цыган МА3-543 з танкавым рухавіком расходуе ад 125 да 170 літраў дызельнага на 100 кіламетраў (у залежнасці ад заргуці машыны і ступені яе эксплуатацыі). Падлічана, што пры выкананні толькі пачатковага практыкавання за адзін «кружок» па аўтадроме шматвасевай машыны вучэбна-баявой групы «З'ядаць» больш чым сем літраў саялжы (а пры адпрацоўцы пераадолення пераход на элементах гэтай сумы павольнаеацыя). Літаральна некалькі хвілін спатрэбіліся вопытныму афіцэру, каб на паперы падлічыць рэальную эканомію гэтага трэнажора пры навуцанні 70 цяперашніх курсантаў за ўвесь перыяд навучання. Яна складала... каля 17 тон дызельнага паліва. Нядрэжны вынік. А калі прыплюсавача сюды яшчэ расход масла, рамонт шматвасевай тэхнікі, кошт запасных частак? Не трэба быць вялікім матэ

НАДЫШОЎ ЧАС САЛІЦЬ. АГУРКІ

Прадпрыемствы спажывецкай кааперацыі распачалі перапрацоўку агуркоў. Сёлета гэта адбылося прыкладна на дзве дзядкі раней, чым летась.

Перапрацоўку вядуць два прадпрыемствы: Краснаслабодскі кансервавы камбінат Салігорскага райна, ПУП «Маладзечанскі харчовы камбінат» і квасільна-засолячныя цэхі райна. Сёлета запланавана перапрацаваць 1220 тон агуркоў, у тым ліку метадам салення 1035 тон. Згодна з апошнімі аператыўнымі данымі, у цэлым па сістэме Белкаапсаюза перапрацаваны ўжо 682 тоны агуркоў, што ў 1,4 раза больш, чым за аналагічны леташні перыяд, кансервавымі прадпрыемствамі — 272 тоны, што больш у тым жа параўнанні на 128 працэнтаў. Метадам салення перапрацавана 410 тон, што ў 1,4 раза больш, чым было летась на аналагічны час.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ВЫЗНАЧАНА САНІТАРНАЯ ЗОНА ВАКОЛ СВАІГАДОЎЧЫХ КОМПЛЕКСАЎ

У сувязі з масавымі зваротамі грамадзян Дэпартамент ветэрынарнага і харчовага нагляду Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь інфармуе, што ў адпаведнасці з ветэрынарна-санітарнымі правіламі вырошчвання свاینёй, зацверджаных пастановай Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання № 15, забараняецца:

1. Утрыманне свاینёй на асабістым падворку работнікаў, якія абслугоўваюць пагалоўе свاینёй комплексы;
2. У радыусе не менш за 5 км ад комплексаў утрыманне свاینёй сялянскімі (фермерскімі) гаспадаркамі і фізічнымі асобамі, у тым ліку індывідуальнымі прадпрымальнікамі.

За невыкананне ветэрынарных правілаў прадугледжана адміністрацыйная і крымінальная адказнасць. Паводле Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, за парушэнне ветэрынарных правілаў прадугледжана папярэджанне або штраф да 20 базавых велічынь (2 млн руб).

Парушэнне ветэрынарных правілаў, што пацягнула на неасцярожанасці распаўсюджванне заразных хвароб жывёл, цягне крымінальную адказнасць — абмежаванне або пазбаўленне волі на тэрмін да двух гадоў.

Сяргей КУРКАЧ.

РЭАЛЬНЫЯ КРОКІ Ё ЛАГІСТЫКУ

У Беларусі рэалізуецца 46 інвестыцыйных праектаў па стварэнні лагістычных цэнтраў, у тым ліку 36 — у адпаведнасці з праграмай развіцця лагістычнай сістэмы краіны на перыяд да 2015 года. Для ажыццўлення праектаў прыцягнута больш за 2,18 трыльёна рублёў, гаворыцца ў паведамленні прэс-службы ўрада.

Зараз у краіне дзейнічаюць 12 лагістычных цэнтраў, а кампаніям, якія хочучь інвеставаць у лагістыку, прапануецца яшчэ 8 участкаў для будаўніцтва цэнтраў у Гомельскай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцях.

У краіне таксама працягваецца рэалізацыя Дзяржаўнай праграмы развіцця транзітнага патэнцыялу на 2011—2015 гады, якая накіравана на развіццё міжнародных транспартных калідораў, што праходзяць па тэрыторыі краіны, удасканаленне тэхналогіі арганізацыі перавозак транзітных грузаў прамымі паскоранымі цягнікамі, у тым ліку кантэйнернымі.

Праз паветраную прастору Беларусі, паведамляе прэс-служба, у першым паўгоддзі выканана больш за 83 тысячы транзітных рейсаў, даходы ад абслугоўвання якіх склалі 29,8 млн долараў, што на 10% больш за адпаведны леташні перыяд.

Колькасць транзітных павездак грузавых аўтамабіляў дасягнула больш за 760 тысяч, што таксама істотна вышэй за леташнія паказчыкі. Экспарт паслуг чыгуначнага транспарту краіны за студзень—май 2013 года павялічыўся на 12,5%, аўтамабільнага транспарту — на 16,4%, паветранага транспарту — на 27%. Намаганнямі транспартнікаў і дарожных будоўніцкоў Мінтранса за паўгода экспарт паслуг галіны павялічыўся на чвэрць. Па інфармацыі Нацбанка, станючыае сальда знешняга гандлю паслугамі за студзень—май 2013 года на 79% сфарміравана станоўчым сальда паслуг транспарту.

Пятро РАМАНЧУК.

АБ'ЁМ БІРЖАВЫХ ЗДЗЕЛАК ПАВЯЛІЧЫЎСЯ НА 31%

Беларуская ўніверсальная таварная біржа (БУТБ) сёлета ў студзені — чэрвені павялічыла аб'ём біржавых здзелак на 31% у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам да 924,6 млн долараў (у эквіваленце 7 997,6 млрд рублёў). Кліенцкая база біржы пастаянна павялічваецца, і цяпер на БУТБ заключоўча здзелкі больш за 12400 кампаній, сярод якіх каля 2700 — нерэзідэнты з 56 краін свету.

Прыярытэтным кірункам дзейнасці біржы з'яўляецца нарошчванне экспарту беларускай прадукцыі. Цяпер на таргах рэгулярна рэалізуюцца на экспарт тавары па 400 пазіцыях. За першае паўгоддзе экспартны біржавы абарот склаў 274 млн долараў, што на 21% больш, чым за адпаведны леташні перыяд. Асноўныя артыкулы беларускага біржавага экспарту — піламатэрыялы і кругляны леса-матэрыялы, фанера, ДСП і ДВП, сухое малако і сметанковае масла, гарбарная сыравіна. Аб'ёмы экспарту па секцыі прамысловых і спажывецкіх тавараў таксама стабільна растуць: калі за ўвесь 2012 год яны ацэньваліся сумай у 500 тыс. долараў, то за першае паўгоддзе сёлета — ужо 460 тыс.

Прасоўваны беларускага экспарту спрыяе і распрацаваная БУТБ схема біржавой лагістыкі, закліканая аптымізаваць перамяшчэнне тавараў ад прадаўца да спажыўца праз біржавыя склады, зарэгістраваныя пераважна за межамі нашай краіны — у Расіі, Германіі, Латвіі, Літве, Эстоніі, Польшчы, Казахстане, Балгарыі.

200 ТЫСЯЧ — ПАЛЁТ НАРМАЛЬНЫ

Сёлета ў ліпені Нацыянальная авіякампанія «Белавія» ўпершыню перасягнула мяжу ў 200 тыс. пераवेзеных пасажыраў за месяц, калі паслугамі кампаніі скарысталіся 235 тыс. 280 чалавек, што на 26,1% больш, чым за ліпень 2012 года. Грузаў і пошты было перавезена 156,6 тоны, што складае 137,2% да леташніх вынікаў за такі ж месяц, паведамлілі рэдакцыі ў прэс-службе айчынных авіятароў.

За сем месяцаў 2013 года было перавезена 878 тыс. 974 пасажыры, што на 26,6% больш, чым за адпаведны леташні перыяд. Аб'ём перавезеных грузаў і пошты павялічыўся на 18,6% і склаў 1 тыс. 126,9 тоны.

Паводле даных IATA (Міжнароднай асацыяцыі паветранага транспарту), за першае паўгоддзе сёлета ў свеце было перавезена на 6% больш пасажыраў, чым за такі ж перыяд летась. Спецыялісты кампаніі нагадваюць, што з 10 ліпеня 2013 года ўступіла ў сілу код-шырынгавае пагадненне паміж Нацыянальнай авіякампаніяй «Белавія» і авіяпрадпрыемствам «Северсталь», а з 27 ліпеня «Белавія» павялічыла частату палётаў у Кіеў (Украіна) да 2 рейсаў штодня. У гэтым месяцы было прынята рашэнне аб пачатку выканання рэгулярных рейсаў па маршруце Мінск—Жэнева—Мінск з 17 снежня 2013 года.

Сяргей КУРКАЧ.

БЕЗ ПРЭТЭНЗІЙ ДА ПАСТАЎШЧЫКА

Ні дня не адрацавала ў СВК імя Чарняхоўскага Карэліцкага раёна даільная абсталяванне вытворчасці Германіі коштам больш за 470 мільёнаў рублёў, паведамляе Камітэт дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці.

Абсталяванне, якое набылі яшчэ ў 2007 годзе за сродкі абласнога бюджэту, аказалася няспраўным, аднак прэтэнзіі пастаўшчыку не прад'яўляліся. Цяпер падчас рэканструкцыі малочнатаварнай фермы для мадэрнізацыі даільнай устаноўкі з частковай заменай асобных вузлоў патрабуецца каля 160 мільёнаў рублёў.

Запызычанасць сельскагаспадарчых арганізацый Гродзеншчыны перад падрадчыкамі за выкананыя будаўніча-мантажныя работы па рэканструкцыі і мадэрнізацыі фермаў па стане на сярэдзінку ліпеня перавышала 50 мільярдаў рублёў. Па гэтай прычыне работы на шэрагу аб'ектаў былі спынены. А ў некаторых выпадках Камітэту дзяржкантролю прыйшлося спыняць няякасную працу. Напрыклад, на ферме «Пісарукі» СВК імя Кутузава Навагрудскага раёна ўстаноўлена адступленне ад праекта, адсутнічалі апорныя падушкі сцен. На ферме «Аўдзевічы» СВК «Шчорсы» гэтага ж раёна выкарыстоўваліся блокі са сколамі глыбінёй да 40 мм, не прытрымліваліся неабходнай таўшчыні швоў. А на ферме «Хлімонаўцы» саўгаса «Вялікасельскі» Свіслацкага раёна на падсыпку падмурка падлогі выкарыстоўваўся ўрадлівы грунт.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

■ Чалавек справы

КНЯЗЬ АВЁС У ГРАЗЬ

НЕ КОЖНАЕ СУЧАСНАЕ МЯСТЭЧКА МОЖА ПАХВАЛІЦЦА СВАІМ КНЯЗЕМ.

А ВОСЬ У ВЁСЦЫ БРАДЗЕЦ, ШТО Ё БЯРЭЗІНСКІМ РАЁНЕ, ТАКІ ЁСЦЬ

ФАКТЫ

ПАДЗЕПІ

НАВІНЫ

«Сей авёс у гразь і будзеш як князь» — менавіта так здаўна казалі нашы продкі. На сваім жыццёвым досведзе яны пераканаліся, што гэтая культура добра расце на вільготнай глебе. Механізатар адкрытага акцыянернага таварыства «Брадзец» Сяргей Аўсянскі сеець і даглядаць авёс вучуўся на асабістым вопыце. Ужо некалькі гадоў запар хлебобар першым у раёне прыступае да гэтай адказнай справы. Спраўдуі, каму як не Аўсянскаму сеець авёс — нават прозвішча да гэтага абавязвае, а вясцоўцы з павагай завуць яго «князем».

«Князь» я застала ў полі за ўборкай яравой пшаніцы. Яго камбайн стракатаў на супрацьлеглым канцы палетка. А пакулі машына набліжаецца, гутару з брыгадзірам.

— Раніцай Сяргей Мікалаевіч заараў суседні ўчастак, дзе толькі ўчора жэў пшаніцу, а калі высахла раса, зноў сеў за штурвал камбайна. Выдатны работнік, што і казаць. Такое ўражанне, што ён нарадзіўся хлеббаробам, — распавяла Таццяна Макарэвіч. — У «Брадцы» ён займае пасаду брыгадзіра ўжо сем гадоў, і ні разу не заўважыла, каб ён пакінуў пасля сябе хоць адзін каласок…

Спыняецца камбайн, і з кабіны выскоквае маладжавы, спрытны мужчына.

— Дабрыдзень, князью, — вітаю Аўсянскага. У адказ ён смяецца: — Які ж я князь? Не толькі авёс сею ды жну, але і пшаніцу, і жыта, і кукурузу. Гэта з лёгкай рукі раённых журналістаў мяне ў вёсцы празвалі «князем».

— І не крыўдуйце на землякоў? — дапытваюся ў Сяргея.

— А чаго крыўдаваць? У гэтым няма нічога зневажальнага. Вось калі б гультаёў не завалілі…

— У тым выпадку ваша жонка — княгіня? — жартую.

— А чаму б і не? — падыгрывае суразмоўца. — Мая Соф'я Міхайлаўна, як спраўдная княгіня, умела кіруе сваёй воччынай. — У нас на падворку і куры, і качкі, і трусы, і свінні. Акрамя таго, гектар зямлі маем, сеем бульбу, збажыну, каб пракарміць свойскую жывёлу. Вырошчваем агародніну і дзялёчкі сада.

Дапамагаюць маці спраўляцца па гаспадарцы дзве цудоўныя дзюччыні. Старэйшая Вікторыя вучыцца на павара, маладшая Яўгенія перайшла ў дзясяты клас.

— Шанцце нашай радзіне на дзюччат. У роднага брата тры дачкі, і падсобная гаспадарка вялікая, — кажа Сяргей Мікалаевіч.

Дарчы, маладшы брат Сяргея, Віталь, у яго памочнікам камбайнера ўжо трэці сезон запар.

— Таксама спраўны работнік, вельмі адказны, — зазначае Таццяна Лявончыёўна. — Такі дружны тандэм пашукаць трэба. І наогул звязаныя браты моцнымі сваяцкімі адносінамі,

— Які ж я князь? Не толькі авёс сею ды жну, але і пшаніцу, і жыта, і кукурузу. Гэта з лёгкай рукі раённых журналістаў мяне ў вёсцы празвалі «князем».

— І не крыўдуйце на землякоў? — дапытваюся ў Сяргея.

— А чаго крыўдаваць? У гэтым няма нічога зневажальнага. Вось калі б гультаёў не завалілі…

— У тым выпадку ваша жонка — княгіня? — жартую.

— А чаму б і не? — падыгрывае суразмоўца. — Мая Соф'я Міхайлаўна, як спраўдная княгіня, умела кіруе сваёй воччынай. — У нас на падворку і куры, і качкі, і трусы, і свінні. Акрамя таго, гектар зямлі маем, сеем бульбу, збажыну, каб пракарміць свойскую жывёлу. Вырошчваем агародніну і дзялёчкі сада.

Дапамагаюць маці спраўляцца па гаспадарцы дзве цудоўныя дзюччыні. Старэйшая Вікторыя вучыцца на павара, маладшая Яўгенія перайшла ў дзясяты клас.

— Шанцце нашай радзіне на дзюччат. У роднага брата тры дачкі, і падсобная гаспадарка вялікая, — кажа Сяргей Мікалаевіч.

Дарчы, маладшы брат Сяргея, Віталь, у яго памочнікам камбайнера ўжо трэці сезон запар.

— Таксама спраўны работнік, вельмі адказны, — зазначае Таццяна Лявончыёўна. — Такі дружны тандэм пашукаць трэба. І наогул звязаныя браты моцнымі сваяцкімі адносінамі,

■ Грошы

СИТУАЦЫЯ НА ВАЛЮТНЫМ РЫНКУ Ё ПЕРШЫМ ПАЎГОДДЗІ ЗАСТАВАЛАСЯ СТАБІЛЬнай

Аб гэтым, у прыватнасці, гаварылася на апошнім пашыраным пасяджэнні праўлення Нацыянальнага банка Беларусі.

Як адзначалася на пасяджэнні, грашва-кредытная палітыка праводзіцца ў адпаведнасці з яе асноўнымі кірункамі на 2013 год. Галоўнай мэтай — зніжэнне інфляцыі да ўзроўню не больш за 12%. Другой важнай задачай з'яўляецца павелічэнне міжнародных рэзервовых актываў.

Спецыялісты Нацбанка адзначылі, што ва ўмовах адноснай збалансаванасці знешнегандлёвых плацяжоў і прыцягнення знешняга фінансавання ў эканаміку сітуацыя на валютным рынку ў першым паўгоддзі заставалася досыць стабільнай.

Разам з тым, у ліпені па меры ўскладнення сітуацыі з плацёжным балансам краіны, ростам доваляцыйных чаканняў і шэрагу іншых фактараў павялічыўся попыт на замежную валюту з боку насельніцтва і прадпрыемстваў, пачаўся адток рублёвых укладаў і іх пераафармленне ў валютныя

дэпазіты. У выніку прынятых Нацыянальным банкам сучасавосых мер у сярэдзіне ліпеня гэтыя негатыўныя працэсы удалося спыніць, і сітуацыя на ўнутраным валютным рынку і рынку дэпазітаў да цяпершняга часу ў цэлым стабілізавалася.

Дынаміка золатавалютных рэзерваў фарміравалася з улікам стану знешняга гандлю, плацежнага балансу, пагашэння ўнутраных і знешніх валютных абавязцельстваў урада і Нацыянальнага банка, а таксама сітуацыі на сусветным фінансавым рынку. Пры гэтым прымаліся меры па нарошчванні золатавалютных рэзерваў з дапамогай прыцягнення чэцвёртага і пятага траншаў стабілізацыйнага крэдыту Антыкрызіснага фонду ЕўрАзЭС, а таксама пакупкі Нацыянальным банкам замежнай валюты.

Дынаміка абменнага курсу беларускага рубля фарміравалася пад уплывам сітуацыі ў знешнім гандлі, на ўнутраным валютным рынку, а таксама з улікам сітуацыі на сусветным фінансавым рынку. Абменны курс беларускага рубля ў адносінах да кошыка

замежных валют за студзень — ліпень знізіўся на 1 працэнт.

Правядзенне працэнтнай і эмісійнай палітыкі быў накіравана на ўмацаванне манетарнай стабільнасці. Нацыянальны банк з улікам запаволення інфляцыйных працэсаў на фоне захавання дадатнага сальда знешняга гандлю таварамі і паслугамі, а таксама адносна ўстойлівай сітуацыі на ўнутраным валютным і дэпазітным рынках у першым паўгоддзі сёлета ажыццяўляў паступовае зніжэнне стаўкі рэфінансавання. З пачатку года яна была зменшана на 6,5 працэнтнага пункта і склала 23,5 працента гадавых. Па меры ўзмацнення напружанасці на валютным і дэпазітным рынках у летнія месяцы праўленне Нацыянальнага банка прыняло рашэнне аб змяненнасці стаўкі рэфінансавання ў ліпені. Прынятыя Нацбанкам у ліпені меры дазволілі ў цэлым стабілізаваць сітуацыю на дэпазітным рынку. У канцы ліпеня прыток тэрміновых рублёвых дэпазітаў насельніцтва ў банк аднавіўся.

Сяргей ПАЛІНІН

■

мінова працоўную кніжку забраць можна. Аднак з боку наймальніка павінны быць высветлены парушэнні кантракта… Між іншым, студэнты пачынаюць падпрацоўваць не толькі з-за жадання злезці з бацькоўскай шыі. Дастаткова ўзяць у рукі любую газету, дзе друкуюцца аб'явы аб вакансіях, ці адкрыць спецыялізаваны інтэрнэт-сайт па пошуку працы. І першае, што кінецца ў вочы, — у арганізацыях, дзе аб'яваюць добрую зарплату, патрэбны людзі з вопытам працы па спецыяльнасці. Выключэнне складаюць хіба што грузчыкі, аднак перацягаць за змену сотні кілаграмаў у той жа прадуктоўнай краме пад сілу далёка не ўсім. А дзе ж гэты вопыт узяць, калі студэнт праводзіць пяць гадоў выключна ва ўніверсіцэзкіх аўдыторыях, а перайці на завочнае аддзяленне — гэта ўжо зусім іншая навука.

Значыць, рашэнне пытання — як сумяшчаць працу і вучобу — па-ранейшаму застаецца ўласнай справай кожнага студэнта.

Валяр'ян ШКЛЕННІК

■

«Які ж я князь? Не толькі авёс сею ды жну, але і пшаніцу, і жыта, і кукурузу. Гэта з лёгкай рукі раённых журналістаў мяне ў вёсцы празвалі «князем».

— І не крыўдуйце на землякоў? — дапытваюся ў Сяргея.

— А чаго крыўдаваць? У гэтым няма нічога зневажальнага. Вось калі б гультаёў не завалілі…

— У тым выпадку ваша жонка — княгіня? — жартую.

— А чаму б і не? — падыгрывае суразмоўца. — Мая Соф'я Міхайлаўна, як спраўдная княгіня, умела кіруе сваёй воччынай. — У нас на падворку і куры, і качкі, і трусы, і свінні. Акрамя таго, гектар зямлі маем, сеем бульбу, збажыну, каб пракарміць свойскую жывёлу. Вырошчваем агародніну і дзялёчкі сада.

Дапамагаюць маці спраўляцца па гаспадарцы дзве цудоўныя дзюччыні. Старэйшая Вікторыя вучыцца на павара, маладшая Яўгенія перайшла ў дзясяты клас.

— Шанцце нашай радзіне на дзюччат. У роднага брата тры дачкі, і падсобная гаспадарка вялікая, — кажа Сяргей Мікалаевіч.

Дарчы, маладшы брат Сяргея, Віталь, у яго памочнікам камбайнера ўжо трэці сезон запар.

— Таксама спраўны работнік, вельмі адказны, — зазначае Таццяна Лявончыёўна. — Такі дружны тандэм пашукаць трэба. І наогул звязаныя браты моцнымі сваяцкімі адносінамі,

камбайны. Параўнаць майго героя можна са шматстаночнікам: з ворыва пераклочаецца на сябу, затым — корманарытоўка, жніво. Зараз ён жне на камбайне «Палесе».

— Такому вопытнаму себіту маглі б даць і больш круты камбайн, імпартны, — не стрымалася я.

— А чым нашы, айчыныя, горш? — парыруе Сяргей Мікалаевіч.

— Кажуць, псуоўца часта, — прырчу мя.

Але ён не пагаджаецца: «Мой камбайн убірае якасна, збожжа, як бачыце, за ім не сыплецца. А калі сур'ёзна, то ў лядашчых руках найлепшая тэхніка выходзіць са строю».

— А ў Мінск не плануеце вярнуцца? — пацкавілася напрыканцы ў свайго суразмоўцы.

— Дзякуй, не. У свой час падыхаў гарадскім пылам. Таму не прамяню гэтаму прыгажосць ні на якія выгоды цывілізацыі. Так, праца ў вёсцы не з лёгкіх, але на свежым паветры не так стамляешся, як на заводскім канвееры.

Хацелася б дадаць, што ў вялікім мегаполісе Аўсянскі будзе адзін з многіх, а тут ён такі адзін. І яму павага, гонар ад вясцоўцаў, кіраўніцтва раёна і вобласці за шчырую працу. Як зазначаў Сяргей Мікалаевіч, за дваццаць гадоў хлеларобства сабралася столькі падзяк ды граматаў, што можна сцены абклеіць.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ

■

І НАВОШТА СПІСАЛІ БУДЫНКІ?

Камітэтам дзяржкантролю Віцебскай вобласці ўстаноўлены факты безгаспадарчага выкарыстання дзяржаўнай уласнасці арганізацыямі, якія вядуць дзейнасць у галіне будаўніцтва.

— Адпаведным Указам Прэзідэнта «Аб некаторых пытаннях спісання аб'ектаў, якія не выкарыстоўваюцца» было прадастаўлена права арганізацыям, якія ажыццяўляюць дзейнасць у галіне будаўніцтва і прамы

■ **Зачапіла!**

ДАРУЙ, ЧАЛАВЕК!..

На вясковья могілкі на малой радзіме майго чалавека, дзе ляжыць ужо не адно пакаленне з навакольных вёсак і дзе пахаваны яго бацькі і шматлікія родныя, мы паехалі ў нядзельку. Яно і па часе зручней, і дабрацца спакэйней, бо менш машын на дарогах.

Людзей на могілках амаль не было, толькі бліжэй да ўскрайку завіхаліся дзве жанчыны і хлопеч. Як пасля высветлілася, Ала (так звалі старэйшую з жанчын), сама тутэйшая, жыве цяпер у бліжэйшым гарадку і прыехала з цяжарнай дачкой і зцецем, каб прывесці ў парадак магілу свекрыка.

Чалавек мой нетаропка ішоў уздож помнікаў і крыжоў, паказваў: вось тут пахаваны дзед Карпей, бацькаў бацька. Залатыя рукі меў мужык. Я яшчэ застала жывым яго малодшага сына, Карпуша, які пераняў бацькаў спрыт да рознай мужыцкай работы. Ён быў, як казалі ў вёсцы, нямяко: не пашчасціла малому ў раннім дзяцінстве, пасля хваробы страціў слых, з гэтай прычыны гаварыць таксама не пачаў. Але майстравіць выраі! Што печ скласці, што дом лабудавець, што пчол даглядзець. З таго і жыў.

У нагах у дзеда ляжыць яго старэйшы сын, наш бацька, інвалід Вялікай Айчыннай вайны. Быў ён прызваны ў армію пасля вызвалення Віцебшчыны, трапіў у разведбатальён, у першым жа бай быў цяжка паранены і кантужаны. Яму, можна сказаць, пащанцавала: з усяго батальёна тады засталася чалавек дваццаць. На памяць аб ім у нашай сям'і захоўваецца салдацкая кніжка і ордэн Чырвонай Зоркі — за той самы бой...

Яшчэ праз колькі магіл — апошні прытулак другога дзеда, Аляксея, з матчынага боку. У свой час ён служыў у царскім войску, і за старанную службу ды адагнаў просты сялянскі хлопеч атрымаў званне унтэр-афіцэра.

Малодшы афіцэрскі чын даваў дзеду пропуск у дваранскае са-слоўе. Толку, праўда, ён з таго меў мала. Бо якое там дваранства, калі за плугам босы хо-дзіш?

Сям'я ў дзеда Аляксея была вялікая, але, што праўда, усе — прывучаныя да працы: магі-лі скатаць валёнкі, шылі кажухі, шапкі. Вось і адзвалі-абувалі ў вайну партызан, а жаночая па-лова сям'і яшчэ і хлеб для іх пякла. Пра гэта стала вядома немцам. Жывыя засталіся цудам, але аднаго з дзяцей, Марка, які тады быў падлеткам, адправілі-такі ў канцэнтрацыйны лагер. Трапіў ён у Асвенцым, і ліха хлопцу халіла столькі, што і пад старасць без слёз расказваў аб гэтым не мог. Калі людзей з іх барака выганя-лі да печы, змарнелы ўшчэнт, ён неяк змог уціснуцца між вен-тыляцыйнай трубой і дахам, дзе яго не ўнёхалі нямецкія аўчаркі. Дзякуючы гэтаму і выжыў...

Мы пераходзілі ад адной магі-лы да другой, і перада мной раз-гортвалася гісторыя роду майго чалавека, гісторыя яго продкаў, чыя кроў сёння цячэ і ў жылах маіх дзяцей, маленькіх унука і ўнучкі, а пасля, дасць Бог, і ў праўнукаў. Непарыўнасць часу адчулася раптам амаль фізічна: мы былі, ёсць, будзем!

Напоўна, нешта падобнае пе-ражывала і Ала са сваімі памоч-нікамі, бо, калі я падышла да іх, дачка з цяцем сціхана сядзелі каля апошняга бабцінага пры-тулку, і маладзенькая будучая маці шчыльненька тулілася да мужнінага пляча, а той кляпал-ліва атуляў яе ад дожджыку.

Трэба аддаць належнае мя-сцовым уладам: сёлета сельса-вет ці то па ўласнай ініцыятыве, ці то па ўказанні з раёна пачаў наводзіць на могілках парадак. Тут добра прарэзлілі хмызняк, высеклі сохлыя старыя дрэвы, і яны набавілі больш-менш цывіль-заваны выгляд. Бо, не ў крыўду будзе сказана віцебскаму людю,

тутэйшае стаўленне да паха-ванняў продкаў для мяне, якая вырасла ў Заходняй Беларусі, на Гродзеншчыне, дзе павага да памяці памерлых узведзена, можна сказаць, у своеасаблівы культ, падаецца нейкім — як бы гэта мякчэй сказаць — занадта будзённым.

На кучы смецця сапраўды ляжалі прыкметна збудзельныя чалавечыя косці. Хутчэй за ўсё, тыя п'яныя «капальнікі» наткнуліся на старое захаванне, і, не доўга думаючы, шпунрулі на сметнік «усё лішняе»...

Што больш за ўсё ўражае — магілы размяшчаюцца хаатычна, новыя — упрытык да старых за-хаванняў ці паверх іх — пра даў-насць апошніх сведчаць камяні з выбітымі на іх крыжамі і ледзь прыкметным надмагільным на-сыпамі. Я дагэтуль высіхана жа-гнаюся на кожным кроку, калі, не згадэўшыся, незгарок наступлю на ўскраек такой забытай, затап-танай магілы.

Але ў гэты апошні прыезд давалоса сутыкнуцца з чымсьці такім, што інакш як дзікунствам не назавеш. Можна, нічога і не заўважылі б, калі б не Ала.

— Як ты думаеш, — спыта-лася я, падышоўшы, — можа, прапанаваць мясцоваму Саве-ту дэпутатаў адкрыць рахунак для дабрачынных узносаў на добраўпарадкаванне могілак? А то, бач, якія піраміды з высе-чак склалі, па ўсім перыметры ляжыць, ды і пасярэдзіне такса-ма... І агароджы вакол могілак няма. Рабочых рук, напэўна, не хапае, ды і грошай, відаць, неба-гата. Можна, праз абласную газе-ту звярнуцца да землякоў, каб дапамаглі?

— Ідзя неблагая, але... — су-мелася ў адказ жанчына.

— Што? — Ды каб толькі хмызняк у гэтых пірамідах ляжаў... А то ж яшчэ і косці!

— Мяркуючы па выглядзе, са старой магілы. Вунь там ляжаць, побач з сямейным захаваннем з прыгожай агароджай...

На кучы смецця сапраўды ля-жалі прыкметна збудзельныя ча-лавечыя косці. Хутчэй за ўсё, тыя п'яныя «капальнікі» наткнуліся на старое захаванне, і, не доўга ду-маючы, шпунрулі на сметнік «усё лішняе»...

— Як такое маглі здарыцца? Не чужакі ж тут дол капалі, не з-за мора хтосьці прыехаў. Хутчэй за ўсё — тутэйшыя, з суседніх вё-сак. І магчыма, што сярод тых, хто гэта зрабіў, быў праўнук ча-лавека, чый вены спакой так абразілі.

У нас не было з сабой рыд-лёўкі. Сабралі чалавечыя астан-кі, прырылі зверху старым ванком. Перахрысціліся: даруй, чалавека, што магіл — тое для цябе зрабілі...

Ала збіралася дзеян праз дзе-сяць зноў быць на могілках, аб-янаюцца ў сярэдзіне, з суседніх вё-сак, і трымаецца духоўнасць наш-ага народа, — людзей паважлівых, працавітых, разумных.

Нельга маўчаць і рабіць вы-гляд, што нічога не адбываец-ца. Не па-чалавечы выракацца гэтай продкаў... Абыякавых у пэмны выпадку будзе не павіна-на.

Тадзі і ганьбленых пахаванняў на могілках таксама не будзе.

Наталія КАЛІНОўСКАЯ

■ **Асабістае**

НАШ ДАБРАБЫТ І КУЛЬТУРУ ДВОРНІКІ АЦЭНЬВАЮЦЬ ПА-СВОЙМУ

Нядаўна мая бібліятэка нечакана па-поўнілася: «Новая зямля» і «Сымон-музыка» 1953 года выдання, «Іўдзейскія войны» Іосіфа Флавія, зборнік малюнкаў Бідструпа, з дзяцінства вядомы і дагэтуль шануемы зборнік «Ад казкі да казкі» і яшчэ колькі сапраўдных кніжак. А перадаў мяне іх наш дворнік, у мінулым — майстар вытворчага на-вучання ў адным з ПТВ. «Шкада, што такія кніжкі трапляюць на сметнік, бо некалі мы газеты збіралі па суседзях і здавалі на макулатуру, каб праз «Кні-галюбу» нешта набыць. Калі трыба, забірайце... Ну і народ пайшоў — та-кія добрыя кніжкі выкідаюць...» Я, натуральна, падзякаваў, узяў кніжкі і задумаўся...

Мой «спонсар» працуе дворнікам і па сумішчальніцтве сантэхнікам шосты год, жыём у адным доме ў спальным раёне. Звычайнае «дзень добры» альбо «са свя-там» — вось ў яго кантакты. А тут заркацела пагутарыць.

— Дык гэта што... Былі тут кніжкі нават з той прысавецкай «Сусветнай літаратуры». Інтэрнэт — гэта шкодная, па-мойму, ідэя, каб кніжкі замяніць. Як гэта такія кніжкі вы-кінуць?.. А нядаўна я стары насценны гадзін-нік падабраў. Думаю, калі не працуе — дык на дачу як рырэтэт завязь. Аказалася — у спружыну хрушч некім чынам заляцёў і захрас. Ну, тры хвіліны справы — змазаў, пыхласам выдзьмухаў — і запрацаваў га-дзіннік... Праўда, не надта стары — 1926 года выпуску... І што яны думалі, такую рэч выкідаючы?»

■ **Ёсць прапаноў**

ПЕНСІЯНЕРЫ ПРОСЯЦЬ ПРАЦЯГНУЦЬ ТЭРМІН ІЛЬГОТНАГА ПРАЕЗДУ

У рэдакцыю «Звязды» звярнуўся 79-гадовы Міхаіл Маёраў з Мінска. «Я — зяўцаты дачнік. Таму вельмі рады, што з 1 мая па 30 верасня Беларуская чыгунка напалоў зніжае кошт праезду для пенсіянераў у электрычках. У перыяд зні-жак, мяркую па ўласных назіраннях, людзі больш ахвотна ездзяць на лепшчы... Вось і падумалася мне: а чаму б не зрабіць ільготны праезд з 1 красавіка па 31 кастрычнік? Думаю, гэта будзе выгадна Беларускай чыгуныцы ў тым ліку: хоць і за пакушоту, але пасажыры стане больш... Няхай бы ў кастрычніку рызыкнулі — і знізілі тарыф на 50%... Перака-наны, што вынік напаўнення вагонаў электрычкі парадзе».

■ **Кампетэнтна**

«Пенсіянеры маюць права на 50% зніжку з кошту пра-езду ў чыгуначным, водным і аўтамабільным пасажырскім транспарце агульнага кары-стання рэгулярных прыгарад-ных зносін (акрамя такіх) на перыяд сезонных сельскагас-падарных работ штогод з 1 мая па 30 верасня, — патлумачыў першы намеснік міні-стра транспарту і камунікацый Беларусі Яўген РАГАЧОУ.

Наступнай раніцай я наўмысна выйшаў раней дзеля размовы з кампетэнтным суб-беседнікам.

— А сёння, кажа ён, я працую невядо-ма кім. Глядзіце: торба газет уперамешку з сапсаванымі мяснымі прадуктамі: з тры кілаграмы фаршу, лабітае шкло, зноў кніж-кі, медны дрот... Карацей, напэўна, бага-тыя людзі выкінулі — а мне трыба ж хаця збольшага пасартаваць... Гляню ў наступныя кантэйнер: зноў кніжкі, нашы, па-англійску нешта, вось влізшая торба бутэллек з зялё-нага шкла... Тут магнітола... А тут — старыя фоткі. Глядзі: «Девіск. 1918 г.» Трэба? І ад-куль такія нехарашыя людзі, каб вось гэтыя фотакарткі выкідаць? Не разумею...

— Настала паўза, закурпілі. — За свой невялікі дворніцкі стаж чаго я тут толькі не бацьці! Верыце — цэлыя альбо-мы з фотаздымкамі выкідаюць. Наручныя гадзіннікі на хату, вопратку. А чаму яе не аддаць каму-небудзь? Купляем розныя «сэ-канд-хэндзі», а сваё гноім... Аднойчы ўвеча-ры абыходзіў свой участак — кацяня ў торбе знайшоў, бо пішчала неймаверна жаласліва. Завезла дачка некуды, укол зрабілі — і маю Барсіка. Мае калегі неяк знайшлі дзве скрын-кі сапсаванай тушонкі, цалюткую упакоўку шарпэтэк і вышываны ручнічок. Вельмі часта знаходзім розныя гадзіннікі механічныя... Вы ж ведаеце: у нашым доме алігархі не жыюць. Дык навошта дабрам раскідаваць? Няхай сабе ўжо з розным ішмацём развіт-ваюцца, але каб кнігі выкідаць?

Наступная гаворка з дворнікамі, нават з цэлай іх брыгадай, адбылася ў цэнтры ста-ліцы, ў двары на вуліцы Коласа. — Што прыбіраем?

— А ўсё. Я тут брыгадзірам, інвалід вы-творчасці, наводжу чысціню амаль 30 гадоў. Ніколі не было, каб такія каштоўныя рэчы выкідалі: кнігі, скураную вопратку, тэхніку бытавую. У нас вось, бацьчы, каларыявы кантэйнеры для раздзельнага збору смец-ця, але нават з пціпавярхоўкаў усё вальце ў агульную скрыню... Хіба гэта культура? Занадта багата сталі жыць, ці што? Наконт папярочных адходаў — дык тут хоць нека-торыя мясцовыя пенсіянеры іх збольшага сартуюць і возяць на макулатуру. Ды і тое скажу: нават з магазінаў часта закідаюць сюды і упакоўкі, і рыбу пратэрмінаваную. А колькі людзям розных батэрэек выкідае-цца, тэлевізараў! Адным словам, культура кульгае. Уявіце сабе: каб яшчэ гадоў 20 та-му скураную куртку на сметніку знайсці?

Як вядома, зараз у краіне дзейнічае Указ № 313 па пытаннях абыходжання з адходамі папярочных і адходамі ажыццявання. Ёсць у ім стымулы, ёсць меры пакарання, але гэты дакумент, хаця і марудна, але засвоіваюць у асноўным юрыдычныя асобы, для якіх, улас-на, ён і быў выданы. Якіз у гэтым секта-ры справа наладжваецца. А як быць з на-мі, простымі вытворцамі смецця? Каларыявы кантэйнеры для смецця ўстаноўлены амаль паўсюдна, але што прымушае нас звальчаць у адну ёмістасць і шкло, і сухія скарынкі, і па-перу, і пластык? Не ведаю дакладна, але ёсць чуткі, што там-сям смеццераводцы папроту замкнулі і такім чынам прывучаюць людзей да сметныя абыходжання са смеццем. Можна, тры смётніцы ў кватэры ставіць і не вярта, але нейкія меры выхавання патрэбны.

Пятро РАМАНЧУК

белагруппбанк

ТАБЛИЦА ПРОЦЕНТНЫХ СТАВОК ПО СРОЧНОМУ БАНКОВСКОМУ ВКЛАДУ (ДЕПОЗИТУ) «СИСТЕМА СБЕРЕЖЕНИЙ ЛИНИЯ РОСТА 2.0» с 08 августа 2013 года

Сумма депозита, ед. валюты	Сроки				% годовых
	до 6 месяцев 90-180 дней	от 6 месяцев до 1 года 181-370 дней	от 1 года до 2 лет 371 – 740 дней	от 2 до 5 лет 741 – 2000 дней	
Белорусские рубли*					
1–10 000 000	35,00	36,00	37,00	37,30	
10 000 001–50 000 000	35,10	36,10	37,10	37,40	
50 000 001 и более	35,20	36,20	37,20	37,50	
Доллары США, Евро					
1 – 500	5,30	5,70	6,50	6,80	
501 – 5 000	5,40	5,80	6,60	6,90	
5 001 и более	5,50	5,90	6,70	7,00	
Российские рубли					
1 – 15 000	6,80	7,20	8,00	8,30	
15 001 – 150 000	6,90	7,30	8,10	8,40	
150 001 и более	7,00	7,40	8,20	8,50	

* для договоров срочного банковского вклада (депозита) «Система сбережений Линия роста 2.0» в белорусских рублях, заключенных с 01.08.2013 до 08.08.2013 настоящие ставки применяются с 09.09.2013.

Средства от выплченных процентов по привлеченным средствам физических лиц в 2012 году в эквиваленте, тыс. бел. руб.	Сроки												
	Январь	Февраль	Март	Апрель	Май	Июнь	Июль	Август	Сентябрь	Октябрь	Ноябрь	Декабрь	Итого
Срочные вклады (депозиты)	98 253 076,1	107 251 486,6	129 307 156,0	135 580 785,5	125 213 163,6	102 674 288,8	94 625 390,9	91 808 015,4	82 961 944,5	96 867 085,9	98 367 013,3	110 701 552,4	1 273 610 956,9
До востребования	2 435 875,6	3 038 153,9	3 399 503,8	3 507 658,0	4 097 252,6	3 429 146,8	3 405 457,7	3 829 635,2	3 704 628,0	4 047 605,3	3 615 067,0	4 031 164,7	42 541 148,6

Процентная ставка по вкладу (депозиту) может быть изменена банком в одностороннем порядке в соответствии с договором банковского вклада (депозита).

ПОЗВОНИ В СВОЙ БАНК 136

www.belarpb.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности от 14.06.2013 № 2, выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100693551.

время работы Контакт-Центра Банка 8.00–20.00 – рабочие дни 8.00–18.00 – выходные и праздничные дни

Звонок со стационарного телефона, с мобильного телефона (life), velscom, МТС) – по тарифам операторов связи. Консультации оказываются бесплатно.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Солигорский райгазсервис» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже объектов недвижимого имущества в составе:

Лот № 1: одноэтажный металлический склад с бытовым помещением, рампой, общей площадью 1558,0 кв.м (инв. № 644/С-1187) на земельном участке площадью 0,2527 га (предоставлен на праве постоянного пользования), по адресу: Минская область, Солигорский район, ст. Калий – 1. Начальная цена с НДС – 2 330 400 000 бел. руб. Задаток 10% от начальной цены (233 040 000 бел. руб.);

Лот № 2: одноэтажное здание технического обмного пункта, общей площадью 1072,0 кв.м (инв. № 644/С-37990) на земельном участке площадью 0,2103 га (предоставлен на праве постоянного пользования), по адресу: Минская область, Солигорский район, ст. Калий – 1. Начальная цена с НДС – 1 798 800 000 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены (179 880 000 бел. руб.), перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012108260016; в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 10 (десяти) банковских дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи.

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rlt.by.

Аукцион состоится **10.09.2013** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **09.09.2013** до 12.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, (8029) 102 21 17.

БЕЛАРУСБАНК

Публичная оферта (предложение) о начислении поощрительного процентного дохода по срочному банковскому вкладу в белорусских рублях **Премияльно-накопительный «Детский»**

1. ОАО «АСБ Беларусбанк» устанавливает с 31.07.2013 начисление поощрительного процентного дохода по срочному банковскому вкладу (депозиту) в белорусских рублях **Премияльно-накопительный «Детский» в размере 7,5% годовых.**

Начисление поощрительного процентного дохода производится на ежедневные фактические остатки указанного вида вклада за период с 31.07.2013 или дня открытия вклада (депозита) после указанной даты по 29.08.2013 (включительно).

2. Присоединение к остатку вклада поощрительного процентного дохода производится 30.08.2013.

Поощрительный процентный доход за период с 31.07.2013 по 29.08.2013 (включительно) не выплачивается: если в этот период совершается возврат вкладчику суммы вклада (в том числе вкладов, срок возврата которых наступил в указанный период) или расходная операция, влекущая перерасчет причитающегося по вкладу дохода или первая расходная операция на основании свидетельства о праве на наследство; если на 31.07.2013 по вкладу начисляется пониженная процентная ставка или доход по вкладу начисляется в размере ставки вклада до востребования.

Начисление дохода на сумму поощрительного процентного дохода производится с 30.08.2013.

3. Акцептом публичной оферты (предложения), указанной в пунктах 1–2, является получение вкладчиком поощрительного процентного дохода.

4. С момента опубликования настоящей публичной оферты (предложения), публичная оферта, опубликованная в газете «Звязда» 24.07.2013 №135, в части предоставления поощрительного процентного дохода по срочному банковскому вкладу (депозиту) в белорусских рублях Премияльно-накопительный «Детский» считается отозванной.

С 8 августа 2013 года ОАО «АСБ Беларусбанк» устанавливает процентную ставку по вновь принимаемым срочным банковским вкладам в белорусских рублях **«Приоритет» в размере 35% годовых.**

Более подробно информацию можно получить в отделениях банка, в Контакт-центре по телефону 147 и на сайте www.belarusbank.by Лицензия на осуществление банковской деятельности № 1 от 24.05.2013 г., выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100325912.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Солигорскторг» (продавец) ПРОВОДИТ ПОВТОРНЫЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ ОДНИМ ЛОТОМ ИМУЩЕСТВА, расположенного по адресу: Республика Беларусь, Солигорский р-н, р-н станции «Калий-1», уч. 5, в составе зданий: **склад продовольственных товаров № 1,** инвентарный номер 644/С-34916, об. пл. 1604,9 кв.м; **мебельный склад,** инвентарный номер 644/С-34933, об. пл. 972,9 кв.м; **сооружения;** **подъездной путь к железной дороге протяженностью 405,7 м.**

Обременения: частичная аренда.

Начальная цена с НДС – 1 979 772 840 бел. руб.

Под обслуживание объектов недвижимости сформировано два земельных участка об.пл. 0,5314 га и 0,3498 га, предоставленные продавцу на праве постоянного пользования.

Задаток 10% от начальной цены перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) – 3012343265044; в российских рублях (RUB) – 3012343265028; в отделеции № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, а также определения лица, выигравшего аукцион, оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звязда» от 12.07.2013.

Аукцион состоится **29.08.2013** в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис. 1703, пом. 5. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **28.08.2013** до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: +375 17 280 36 37; 8029 183 69 71.

Внимание акционеров ОАО «Белсолод»

21 августа 2013 г. по адресу: г. Иваново, ул. Полевая, 32 СОСТОИТСЯ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ.

Начало работы собрания в 13.30.

Время регистрации участников собрания — в день проведения собрания с 12.30 до 13.30.

Участникам собрания иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — также доверенность или договор). С информацией (документами) при подготовке к проведению собрания можно ознакомиться с 14 августа в рабочие дни с 9.00 до 16.00.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- Об увеличении уставного фонда ОАО «Белсолод».
- Об утверждении решения о дополнительном выпуске акций Общества.
- О внесении изменений в Устав Общества.
- О передаче в собственность гражданам жилых домов.

УНП 200075434 *Наблюдательный совет.*

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Рыбный ряд» (продавец) ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ производственной базы, расположенной по адресу: Могилевская область, г. Бобрыйск, пер. Нахимова 1-й, 16, в составе зданий и сооружений: здание холодильника, инвентарный № 710/С-2663, об. пл. 1921,1 кв.м; здание административно-бытового комплекса, инв. № 710/С-6150, об. пл. 1022 кв.м; здание блока вспомогательных складов, инв. № 710/С-6151, об. пл. 684 кв.м; тепловой пункт, инв. № 710/С-67688, об. пл. 126 кв.м; склад аммиака и масел, инв. № 710/С-67686, об. пл. 68 кв.м; навес для оборудования, инв. № 710/С-67687, об. пл. 91 кв.м; навес, инв. № 710/С-67685, об. пл. 124 кв.м; подъезд и площадки, инв. № 710/С-67816, об. пл. 6525,4 кв.м; линейная канализационная сеть, инв. № 710/С-67744, протяженность 353,8 м; ограждение площадки, инв. № 710/С-67815, длиной 732,93 м; канализационная сеть, инв. № 710/С-67745, протяженность 570,9 м; водопроводная сеть, инв. № 710/С-67746, протяженность 390,6 м; в том числе передаточные устройства; внутриплощадочные сети связи с пластмассовой оболочкой; внутриплощадочные сети связи, внутриплощадочные электросети на ж/б опорах, внеплощадочные сети радиолокации. Обременения — частичная аренда, ипотека.

Начальная цена с НДС – 11 500 000 000 бел. руб.

Площадь земельного участка – 2,4774 га (предоставлен продавцу на праве постоянного пользования).

На земельном участке расположено бомбоубежище, которое находится в государственной собственности и в состав предмета торгов не включено

